

Работніцам і калгасніцам, дзеячам навукі, тэхнікі, асветы, літаратуры, мастацтва, аховы здароўя, усім савецкім жанчынам!

Дарагія жанчыны, нашы таварышкі ў барацьбе і працы, нашы слаўныя маці, сяброўкі і сёстры! Цэнтральны Камітэт Камуністычнай партыі Савецкага Саюза горача вітае і віншуе вас з Міжнародным жаночым днём 8-га Сакавіка — днём саўладарнасці працоўных жанчын усяго свету!

У гэтым годзе Міжнародны жаночы дзень наша краіна святкуе на працягу ўсяго года ў Вярхоўны Савет СССР. Савецкія дзеі сустрэкаюць гэты дзень новымі выдатнымі працоўнымі справамі, поспехамі і дасягненнямі на ўсіх участках камуністычнага будаўніцтва. Разам з усім нашым народам мы ствараем дастойнае сустрэць выбары ў Вярхоўны орган дзяржаўнай улады нашай слаўнай краіны.

Савецкая жанчына ганарыцца тымі карыннымі зменамі, якія адбыліся ў яе жыцці, працы і быце за гады Савецкай улады. З занятой, дэмані, прыгнетай і ў умовах капіталізму жанчына нашай краіны ў выніку Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі стала паўнапраўнай гаспадыняй свайго лёсу, карыстаючыся ўсімі добрымі сацыялістычнымі законамі.

Ужо на другім годзе Савецкай улады вялікі правал і заснавальнік першай у свеце сацыялістычнай дзяржавы У. І. Ленін гарыў, што «за тых законаў, якія ставілі жанчыну ў становішча падпарадкаванага, у Савецкай рэспубліцы не застаюцца каменя на камені». Кастрычніцкая рэвалюцыя дала жанчыне ўсе правы грамадзяніна і чалавека. Раўнапраўе жанчын, яе важная роля і месца ў жыцці намага грамадства з'яўляюцца адной з істотных асаблівасцей часткай сацыялістычнай дэмакратыі — найбольш поўнай дэмакратыі ў свеце.

Камуністычная партыя і Савецкі Урад заўсёды працягвалі і працягваюць настойна клопатся аб тым, каб дасягнуць міжнароднага статусу жанчын да грамадска-палітычнай дзейнасці, да кіравання дзяржавай і вытворчасці, да перадавой сацыялістычнай культуры. Ва ўмовах савецкага ладу правіліся і расквітнелі выдатныя таленты, бліскучыя арганізатарскія здольнасці нашых жанчын.

Поспехі нашата народа ў будаўніцтве камуністычнага грамадства неаддзяльна ад з'яўлення, самаадной дзейнасці савецкіх жанчын. Жанчыны былі мужнымі і стойкімі ў суровую часіну грамадзянскай вайны; велізарная частка іх працы ўкладзена ў будоўлі першых пяцігодкаў; разам з мужчынамі савецкія жанчыны кавалі перамогу ў Вялікай Айчыннай вайне над чорнымі сіламі фашызма, ахвешчаныя беспримірнай гераічнай працоўнасцю і баюваць падвігі на фронце і ў тыле. Немалая працягласць і баюваць падвігі на фронце і ў тыле. Немалая працягласць і баюваць падвігі на фронце і ў тыле. Немалая працягласць і баюваць падвігі на фронце і ў тыле.

У нашай краіне жанчыне адкрыты ўсе шляхі і дарогі. У нас ёсць жанчыны — вучоныя, інжынеры, дырэктары заводаў і фабрык, старшыні калгасаў, аграномы і заатэхнікі. Няма такой галіны гаспадаркі, навукі і культуры, грамадска-палітычнага жыцця, дзе б савецкія жанчыны не ўкладвалі сваю частку працы ў агульную справу камуністычнага будаўніцтва.

Шырока ажыццяўляецца ў прамысловасці механізацыя і аўтаматацыя, укараненне новых машын і абсталявання аблягчаюць працу жанчын, адкрываюць ім больш шырокія магчымасці ўдзельнічаць у грамадска-вытворчасці. У прамысловасці СССР жанчыны склааюць больш чым 45 працэнтаў ад агульнай колькасці рабочых і служачых. Нашы работніцы выступаюць заступніцамі ў сацыялістычным спарбніцтве за павышэнне прадукцыйнасці працы, зніжэнне сабытку і павышэнне якасці прадукцыі, за дасягненне тэхнічных прагрэсаў. Працаўніцы калгасаў, МТС і саўгасаў настойна змагаюцца за найвышэйшы ўзровень сельскагаспадарчай вытворчасці, за тое, каб і ў бліжэйшыя гады дагнаць ЗША па вытворчасці мяса, малака і масла на душу насельніцтва.

Савецкія жанчыны паспяхова авалоўваюць вышэйшыя навукі і культуры. Больш палавіна навучніцкай вышэйшай і сярэдняй спецыяльных навучальных устаноў складаюць дзяўчаты і жанчыны. Звыш 93 тысяч жанчын з'яўляюцца навуковымі работніцамі, 647 жанчын маюць званне прафесараў, выбраны правядзенні членамі і членамі-карэспандэнтамі акадэміі навук. Многія жанчыны-вучоныя зрабілі выдатныя адкрыцці ў розных галінах навукі і тэхнікі.

Жанчынам па праву належыць выдатная роля ў народнай асветы і ахове здароўя. Сярод урачоў у СССР 76 працэнтаў складаюць жанчыны.

Партыя і Урад высока цэняць выдатныя заслугі жанчын у галіне прамысловасці, сельскай гаспадаркі, навукі і культуры. Звыш аднаго мільёна жанчын узнагароджаны ордэнамі і медалімі СССР, 2 509 жанчын ўдзельніцы звання Героя Сацыялістычнай Працы, 72 жанчынам прысвоена званне Героя Савецкага Саюза.

Савецкія жанчыны актыўна ўдзельнічаюць у кіраванні дзяржавай. Іх голас гучыць на сесіях Вярхоўнага Савета СССР, Вярхоўнага Саветаў саюзных і аўтаномных рэспублік, абласных, гарадскіх і раённых Саветаў дэпутатаў працоўных. І дзяржа, налічваючы на дзяржаўных выбарах у Вярхоўны Савет СССР, народ з любоўю называе сваімі кандыдатамі ў дэпутаты імяны лепшых, адданных дачок сацыялістычнай Радзімы.

Вялікая і кашчэная ў СССР роля жанчын-маці. Партыя і Урад настойна клопатся аб жанчыне-маці, аб найвышэйшым паліпшэнні ўмоў яе працы і быту. Штогод у нашай краіне адкрываюцца сотні дзіцячых садоў і яслаў, кансультацый і бальніц, школ-інтэрнатаў, якія аблягчаюць жанчынам-маці справу выхавання дзяцей. Савецкая дзяржава не толькі забяспечвае асаблівае медыцынскае абслугоўванне маці і дзіцяці, але і аблавае жанчыне-маці велізарную матэрыяльную дапамогу. Толькі ў 1957 годзе дзяржава вышлала дапамогу мільярдзім і аліянікам маці, па цяжарнасці і родах дзяцей мільярдзім рублёў, г. зн. на 700 мільярд рублёў больш, чым у падарядкім 1956 годзе; 5 мільярд 700 ты-

сяч жанчын узнагароджана ордэнамі і медалімі «Мадарына-слава» і «Медаль маці-героіні», 55 187 жанчын ўдзельніцы ганаровага звання «Мадзі-героіні».

Спаўняючы рабочага дня ў перадыхадны і перадыхадны дні, пераход на сямігадзінны рабочы дзень, павышэнне заработнай платы нізкааплачваемым рабочым і служачым, адмена платы за навучанне дзяцей у старэйшых класах сярэдняй школы і вышэйшых навучальных устаноў, павелічэнне водпуску жанчынам па цяжарнасці, адмена некаторых падаткаў, выплата дапамог мінгадзетным і аліянікам маці паліпшваюць матэрыяльнае становішча і павышаюць культуру ўзровень савецкай сям'і, даюць магчымасць савецкім жанчынам паспяхова спалучаць вытворчую дзейнасць з ганаровым абавязкам маці.

Вам, савецкія жанчыны-маці, вышаў ганар выхоўваць слаўнае пакаленне будаўнікоў камуністычнага грамадства. Гэта ваш ганаровы, высакародны абавязак. Будзьце ж дастойнымі гэтага высокага абавязку!

Як непадобна паўнапраўнае кінуць сякім савецкім жанчынам на становішча працоўных жанчын у капіталістычных краінах. Аб якой дэмакратыі ва ўмовах капіталізму можа ісці гутарка, калі жанчыны гэтых краін па справе адхілены ад удзелу ў палітычным жыцці, падвяргаюцца дыскрымінацыі, праца іх аплачваюцца намога ніжэй, чым праца мужчын.

Жанчыны капіталістычных, каланіяльных і залежных краін не мірацца з тым прыніжэнным становішчам, у якое іх паставілі капіталістычны лад. Разам з усімі працоўнымі яны мужна змагаюцца супраць эксплуатацыі і прыгнетай, супраць каланіяльнага рабства, за дэмакратыю, за свае правы. У гэтай справядлівай барацьбе яны захалявалі з'яўляюцца свае позірыі да жанчын Савецкага Саюза, Кітая, усіх краін народнай дэмакратыі, якія будуць новае жыццё. Выпыт Савецкага Саюза і іншых сацыялістычных краін вучыць, што поўнае развіццё жанчын можа быць ажыццяўлена толькі ў выніку пабудовы сацыялізму і камунізму.

Жанчыны усіх краін змянога шара аб'ядноўвае агульная мэта — барацьба супраць вайны, за мір, бясеку народнаў, за светлую будучыню, за шчасце свай дзяцей. У барацьбе за дасягненне гэтай высокай і высакароднай мэты велізарную ролю адгравала Міжнародная дэмакратычная федэрацыя жанчын, якая аб'ядноўвае сёння дзесяткі мільёнаў жанчын амаль усіх краін свету. У барацьбе за мір і светлую будучыню малодта пакалення жанчын даюць выдатны прыклад грамадзянскай мужнасці, смеласці і адвагі. У першых радах барацьбы за трывалы мір, супраць імперыялістычных падпалічстваў вайны кірмезна выступаюць гераічныя жанчыны Савецкага Саюза. Каму, як не ім, якія вынеслі ўсе жахі і цяжар другой сусветнай вайны, быць актыўнымі змагаарамі за мір на ўсім свеце.

Савецкім жанчынам, як і ўсім савецкім людзям, неавісяная вайна, якая насё народам незлічоныя пакуты і няшчасці, разбурае культурныя каштоўнасці, знішчае лад і шчасце стваральнай працы. Жанчынам усіх краін, незалежна ад іх мовы, колеру скуры, палітычных і рэлігійных перакананняў, блізка заклік Маніфэста міру, прынятага Народнай прадстаўнічай камуністычнай і рабочых партый. Гэты страшны заклік да барацьбы за мір, за прадухіленне новай вайны паддзяляюць і падтрымліваюць працоўныя жанчыны ўсяго змянога шара, працоўныя ўсіх рас і нацый.

Дарагія таварышкі-жанчыны!

Цэнтральны Камітэт Камуністычнай партыі Савецкага Саюза выкавае цэрдую ўпэўненасць у тым, што савецкія жанчыны будуць і ў далейшым ісці ў першых радах будаўніцкай камунізму, яшчэ больш настойна змагацца за ажыццяўленне новых, грандыёзных задач развіцця сацыялістычнай прамысловасці, за тое, каб мацнела і мужнела магучасць нашай Айчыны, каб яшчэ багацейшай і прыгажэйшай была наша вялікая Радзіма.

Цэнтральны Камітэт КПСС ўпэўнен, што жанчыны — працаўніцы калгасаў, МТС і саўгасаў разам з усім савецкім народам будуць выплына змагацца за тое, каб ішч арчэй расквітнела родная наша зямля, штодра апліццуюць працаўніцы палёў за іх безаветную працу, каб з году ў год усё больш радзімым і больш прыгожым становілася жыццё савецкіх людзей.

Цэнтральны Камітэт КПСС не сумняваецца, што жанчыны — вучоныя, настаўнікі, урачы, інжынеры і тэхнікі, усе прадстаўніцы савецкай інтэлігенцыі будуць і ў далейшым усмерна садейнічаць развіццю савецкай навукі, літаратуры і мастацтва, народнай асветы і аховы здароўя, памнажаючы багаці духоўнага свету, смеласці і дыпалітывасць навуковай думкі.

Камуністычная партыя Савецкага Саюза заклікае ўсіх жанчын нашай краіны і ў далейшым нясымна змагацца за мір, за ўмацаванне інтэрнацыянальных сувязей і дружбы паміж народам, усмерна садейнічаць развіццю і ўмацаванню брацкіх адносін з усімі сацыялістычнымі краінамі.

Цэнтральны Камітэт КПСС выкавае ўпэўненасць у тым, што савецкія жанчыны прымуць актыўны ўдзел у выбарах у Вярхоўны Савет СССР, аддадуць свае галасы за кандыдатаў непарушнага блоку камуністаў і беспартыйных і тым самым выкажуць сваё аднадушнае адарбненне палітыцы Камуністычнай партыі Савецкага Саюза.

Наша Радзіма ўпэўненым поступам ідзе ўперад, да камунізму. Разам з ростам прадукцыйнасці працы і яе тэхнічнай узровеньнасці бучуць усё больш аблягчаючы ўмовы працы. Вялікае значэнне для далейшага паліпшэння ўмоў працы і быту мае будаўніцтва новых сталовых, пральняў і іншых прадпрыемстваў бытавога абслугоўвання, якія выслабляюць жанчыну ад цяжкіх хатніх клопатаў.

Цэнтральны Камітэт КПСС заклікае партыйныя, савецкія, прафсаюзныя арганізацыі і гаспадарчыя органы штодзённа клопатся аб савецкіх жанчынах, акружаць уратамі і пашанай жанчыны-маці, дапамагаць бацькам у выхаванні здаровага, дужага, смелага, адданга Радзіме падрастаючага пакалення.

Слава савецкай жанчыне — будаўніцы камунізму, палымнай партыйцы, нястомнай працаўніцы! Слава савецкай жанчыне, самаадданаму барацьбіту за высакародную справу міру на ўсім зямным шары!

Нахай жыць Міжнародны жаночы дзень — 8-е Сакавіка!

Цэнтральны Камітэт Камуністычнай партыі Савецкага Саюза.

Выступленні пісьменнікаў перад выбаршчыкамі

Напярэдняй выбараў у Вярхоўны Савет СССР вялікая група беларускіх пісьменнікаў выязджала на ўсё вобласці рэспублікі для правядзення літаратурных вечароў і сустрэч з выбаршчыкамі.

У Гомельскай вобласці некалькі вечароў правяла брыгада ў складзе Піліпа Пестрака, Марыя Барсток, Браніслава Спрычана і Міхася Даніленкі. Яны выступалі перад працоўнымі швейнай фабрыкі «Камітэт» непасрэдна ў цэху — у час аблажэння перапынку і паміж зменамі. Такія ж выступленні адбыліся на «Гомельскай» у сельскагаспадарчым і машынабудаўнічым тэхнікумах, у паміжкані сярэдняй школы № 25. Вялікі літаратурны вечар адбыўся ў паддзятку імя Чкалава, на якім прысутнічала звыш 300 студэнтаў.

Пісьменнікі пабывалі таксама ў Мазыры. Яны там сустрэкліся са студэнтамі педінстытута, правялі агульнагарадскі вечар у Доме культуры.

У Магілёўскай вобласці перад выбаршчыкамі выступалі пісьменнікі Эдуард Валасевіч, Канстанцін Штоў, Аляксандр Лазяны, Пятро Шасеркоў і Васіль Матвееў. Яны правялі ўсё сустрэч з працоўнымі абласнога цэнтара і выбаршчыкамі сельскіх акруг.

Брыгада пісьменнікаў у складзе Артура Волскага, Пятра Макаля і Івана Каленіка знаходзілася ў Віцебскай вобласці. У абласным цэнтры яны выступалі перад студэнтамі педагагічнага інстытута, на 23 в-

барчым участку, у паміжкані сярэдняй школы № 43, перад рабочымі фабрыкі «Сянт індустрывізацыя», затым выехалі ў калгас «Прызаў» Баравульскага сельсавета. Брыгада правяла літаратурны вечар у Гарадку, у клубе прамеральні. Апрача таго, у Полацку быў праведзены агульнагарадскі літаратурны вечар, на якім прысутнічала каля 500 чалавек. Пісьменнікі сустрэліся з членамі літаратурных аб'яднанняў у Віцебску і Полацку. Разам з імі выступалі на вечарач пачынаючы літаратары тт. Спатар, Шмань, Бойка, Сімановіч, Румінаў, Канапелька і Лукша.

Іван Грамовіч, Алесь Бачыла, Сцяпан Гаўрусёў і Хвасляр Жычка наведлі Маладзёцкую вобласць. Да іх далучыліся члены мінскага літаратурнага аб'яднання М. Карпенка, М. Чапрасаў і А. Харкевіч. Яны выступалі перад навучцамі Маладзёцкага вучылішча краўчых, правялі літаратурны вечар перад выбаршчыкамі Сморгонскага Дома культуры, на якім прысутнічала звыш 800 чалавек, сустрэліся з выбаршчыкамі калгаснікамі і сельскай інтэлігенцыяй Вілейскага раёна, правялі вечар перад навучцамі Вілейскага вучылішча механізацыі сельскай гаспадаркі.

Вялікі вечар адбыўся на торфянапрамысловай у Радзівішчынскім раёне.

На Брэстчыне з выбаршчыкамі сустрэкліся пісьменнікі Сялян Гаўрусёў, Сяргей Грахоўскі, Аляксандр Авецік і Міко-

ла Вішнеўскі. Яны правялі літаратурныя вечары ў Брэсцкім педінстытуце імя Пушкіна, у рамесніцкім вучылішчы № 26, у Мадарышчынскім раёне адбыліся вечары ў калгасах «Чырвоны партызан» і «Бялізніцкі», у вучылішчы механізацыі сельскай гаспадаркі № 11. Пісьменнікі выязджалі таксама ў Антопальскі і Каміянскі раёны.

Брыгада ў складзе Пятра Прыходзькі, Яфіма Салоўскага і Валіяны Зуба выязджала ў Гродзенскую вобласць. Тут да брыгады далучыліся М. Васілёк, А. Карпюк. Брыгада выступала на літаратурных вечарах у клубе будаўнікоў, у агітпункце № 3, у паміжкані сярэдняй школы № 4 і 9, а таксама ў школе рабочай моладзі, у сельскагаспадарчым інстытуце. Пісьменнікі пабывалі ў Сапоцкімскім раёне, выступілі ў Ласосінянскай сельскай школе і ў Сапоцкімскім Доме культуры.

У раёнах Мінскай вобласці пісьменнікі Рыгор Няхай і Ядвіга Бяганская правялі сустрэчы з выбаршчыкамі ў Чырвонай Слабадзе, Старобіне і ў мястэчку Пагост. На гэтых сустрэчах прысутнічала каля 800 чалавек.

На ўсіх сустрэчах з выбаршчыкамі пісьменнікі раскавалі аб поспехах беларускай літаратуры і мастацтва, дасягнутых пасля гістарычных раішчій XX в'яду КПСС, аб вялікіх перамогах савецкага народа ў будаўніцтве камунізму, чыталі свае творы, прысвечаныя Радзіме, партыі, працоўным подзвігам савецкіх людзей.

ПРАЛЕТАРЫІ УСІХ КРАІН, ЯДНАЙЦЕСЯ!

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУДНЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕННІКАЎ БССР.

№ 20 (1242)

Субота, 8 сакавіка 1958 года

Цана 40 кап.

ВЯЛІКАЯ ПЕРАБУДОВА

Алесь АСТАПЕНКА

Рукі

Паслухмяна машына ім на роднай зямлі. На дарожу ў жанчыны На руках мазалі.

Помічыць каз непаўторны — Паказах яна. На душы непакорнай Расквітнела ясна.

Той часінай шчаслівай Лёгка ўперад ісці. Ёй свая бацькавая Ей дзалаў рука.

Працягнула навікі З мазаламі руку Блізкаму чалавеку. У жыцці дружбука.

Як-жа ёй родным краём Лёгка ўперад ісці. Бо заўжды падтрымаюць Рукі друга ў жыцці.

Ды спазнала жанчына За вайну гора шмат: Муж на фронце загінуў, Ёй адважны салдат...

І цяпер ноччу кожнай Яго бачыць у снах, Мужа поіск алошні. Усё чухаль на руках.

Толькі зноў яго рачы, Толькі прыдзе дзмоў. І гадуе сардэчна Мілья, слаўных сыноў.

Як не песь сёння славу Працаўнікам, Дужым, верным, ласкавым, Што існуюць шчасце нам.

Узнагароджанне З. Азгура

У сувязі з 50-годдзем з дня нараджэння народнага мастака Беларускай ССР скульптара З. І. Азгура і, улічваючы яго заслугі ў развіцці беларускага выяўленчага мастацтва, Указам Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР Азгур Заір Ісавіч узнагароджаны Ганаровай Граматай Вярхоўнага Савета Беларускай ССР.

На аганёк клуба

У сельскі клуб вёскі Бабічы Васілевічскага раёна пасля працоўнага дня збіраюцца «дэбары» другога аддзялення саўгаса «Ведрыч».

У паміжкані клуба працуе агітпункт. Тут аформлена кніжная бібліятэка, прысвечаная выбарам у Вярхоўны Савет СССР. За алошні час ажыццалі работу лектарскага гурпа.

Выбаршчыкі праслухалі лекцыі «Дэпутат — служба народу», «Вярхоўны Савет — вышэйшы орган улады», «Канстытуцыя СССР — самаа дэмакратычная ў савецкай Савецкай мядыцына — на варце аховы здароўя», аб міжнародным становішчы і інш.

Узровень мастацкай самадзейнасці падтрымлівае новую канцэртную праграму. Яны выступілі з канцэртнай перад выбаршчыкамі цэнтральнай сельскай саўгаса «Ведрыч» і ў калгасе «КІМ».

М. ЖУРА.

Шчырая шворчарая размова

За сваю саракагадовую гісторыю савецкая шматнацыянальная літаратура мае багаты вопыт супрацоўніцтва і ўзаемазвязі братніх нацыянальных літаратур. І трохдзённая нарада ў Вільнюсе прадстаўнікоў літаратурных часопісаў Беларусі, Літвы, Латвіі, Эстоніі з удзелам работнікаў цэнтральных маскоўскіх часопісаў, абмен вопытам, сумеснае абмеркаванне задаўнятай і надзменных задач у галіне нарыса, публіцыстыкі, крытыкі з'явілася адным з вельмі цікавых і карысных мерапрыемстваў у практыцы нашай літаратуры.

Нарада адкрылася 3 лютага ў памяшканні Саюза пісьменнікаў Літоўскай ССР. Адкрываючы нараду, член прэзідыума Саюза пісьменнікаў ССР тав. В. П. Дружін гарыў аб вялікіх задачах часопісаў у развіцці літаратурнага працэсу на шляху, які вызначыў вядомы партыйны разніш, выступленні на пытаннях літаратуры Перагара сакратара ЦК КПСС таварыша М. С. Хрушчова.

Тав. Дружін гарыць аб задачах публіцыстычных і крытычных аддзелаў часопісаў у сувязі з падрыхтоўкай да рэспубліканскіх з'ездаў і III Усеаюзнага з'езда пісьменнікаў.

Пасля ўступнага слова на першым пасяджэнні прадстаўнікі рэдакцый часопісаў «Полымя», «Пяргал» (Літва), «Карго» (Латвія), «Лоомінг» (Эстонія), «Малодасць» (Беларусь) раскавалі аб стане нарыса, публіцыстыкі, крытыкі і бібліяграфіі ў сваіх часопісах.

Адказы сакратар часопіса «Полымя» А. Бачыла адзначылі, што характар і накіраванасць публіцыстычных і крытычных матэрыялаў, змешчаных у часопісе за мінулы год, вызначаліся тым, што гэта быў год падрыхтоўкі да слаўнай гістарычнай даты — 40-годдзя Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі. У часопісе змешчаны ўспаміны аднаго з актыўных удзельнікаў рэвалюцыі ў Беларусі В. Камешнічкова, нарыс пісьменніка М. Зінгера пра былога матроса «Аўрора», дэпартамента прэзідэнта Акадэміі навук Беларускай ССР В. Курчэвіча, запіскі палітоўшчыка ў буйой Заходняй Беларусі С. Анісавы, запіскі аднаго з кіраўнікоў мінскага падполля ў гады Вялікай Айчыннай вайны Героя Савецкага Саюза С. Ваўнашова.

Сярод крытычных матэрыялаў прамоўца адзначыў артыкул калектыва аўтараў аб беларускай літаратуры «Па шляху служ-

ня народу», артыкулы Д. Палітыкі, М. Ларчэнкі, рэцэнзіі аб творчасці маладых паэтаў.

Прадстаўнік рэдакцыі латвійскага часопіса «Карго» Я. Грант гарыць, што ў латвійскай літаратуры рост і стагнаццёны нарыса звязаны з іменамі такіх выдатных мастакоў слова, як В. Ланіс, Г. Сакс, Я. Судрабскіс. Цяпер жа ў большасці аўтараў нарысаў выступаюць маладыя літаратары. Ім часта не стае вопыту, майстэрства. Таму нярэдка нарысы бываюць слабыя, павярхоўныя.

Рэдакцыя часопіса «Карго» імкнецца надаць работу нарыстаў такім чынам, каб яны часцей сустрэкліся з працаўнікамі прадпрыемстваў і калгасаў. Такія сустрэчы могуць даць багаты матэрыял для нарыса.

Крытыка ў часопісе арыентавана і накіраваная так, каб уздзейнічала на жыццёвыя літаратурныя працэсы. Лепшыя крытычныя выступленні, на думку прамоўцы, былі артыкулы А. Пельшэ «Літаратура вялікіх дзён», К. Краўліна аб кароткім апазыялі, артыкулы на пытанні драматургіі, аб багаці жанраў. Яны правіла, рэдакцыя сочыць, каб кнігі маладых аўтараў рэалізаваліся ў старэйшым пісьменнікам.

Часопіс вядае раздзелы «У братняй сям'і» і «За рубяжом».

Выконваючы абавязкі рэдактара літоўскага часопіса «Пяргал» В. Мазурунас гарыць, што час, які праходзіць за момант паўлення вядомага партыйнага дакумента «За існуючы сувязь літаратуры і мастацтва з жыццём народа» быў перыядам вялікай актывізацыі ў дзейнасці літаратараў рэспублікі. Пісьменнікі разумеюць, што літаратура — адзін з багатых участкаў аўтарскай ідэалагічнай барацьбы. На старонках часопіса «Пяргал» змешчаны артыкулы, накіраваныя ў абарону метаду сацыялістычнага рэалізму і лінгвістычнага прыняцця партыйнасці, на пытанніх тыповага і аб нацыянальнай спецыфіцы ў літоўскай літаратуры.

Часопіс «Пяргал» друквае гадавыя агляды дасягненняў (Заканчэнне на 4-й стар.)

На здымку: у залі пасяджэння нарады.

У ІНТАРЭСАХ НАРОДУ

Уснародная барацьба за крывы ўдзел сельскай гаспадаркі, якая разгарнулася пасля вераснёўскага Пленума ЦК КПСС, азначае сабою новы этап у развіцці калгасна-вытворчасці.

За апошнія чатыры гады вытворчасць збожжя ў краіне павялічылася на 27 працэнтаў у параўнанні з перадыдзеным чатырохгоддзем, вытворчасць малака ў калгасах і саўгасах павялічылася больш чым у два разы. Намногі вырас выхад і асцягоў сельскагаспадарчай прадукцыі.

Вялікае жыццёвае значэнне для новага ўдзелу сацыялістычнай сельскай гаспадаркі мае ажыццяўленне мерапрыемстваў, намераных павялічыць Пленум ЦК КПСС ад 26 лютага 1958 г. «Аб далейшым развіцці калгаснага ладу і разраўнаванні машына-трактарных станцый», прынятай па дакладу тав. М.С. Хрушчова.

МТС прайшлі шлях ішаў і адгралі вялікую гістарычную ролю ў ажыццяўленні сацыялістычнай рэвалюцыі ў сельскай гаспадарцы, у гаспадарчым умацаванні калгасаў, ва ўмацаванні саюза работніка калгаса і сялянства. Яны з'явіліся вялікай палітычнай і арганізацыйнай сілай, звяноўкай якой сяліце перааказаліся ў пераважна буйнай машына-трактарнай сельскай гаспадарцы і аб'ядноўваліся ў калгасы. Праз МТС у сельскай гаспадарцы ажыццяўляўся тэхнічны прагрэс. Праз МТС ажыццяўляўся падрыхтоўка кваліфікаваных механізатэрска-апаратных спецыялістаў, якіх ўмоўна вырашала любяць задачы, разумна выкарыстоўваць магутную тэхніку і дастатковы перавагі навуцы.

Аднак арганізацыйны разрыў пры цяперашніх вытворчых умовах паміж калгаснай працаўніцтвам, з аднаго боку, і асноўнай сельскагаспадарчай тэхнікай, якой яны не распараджаліся, з другога боку, непэўна прыводзіць да недастаткова поўнага іх выкарыстання, да парушэння рытму і тэрмінаў сельскагаспадарчых работ. Усё гэта тэрмінава дакладна ініцыятыўна калгаснікаў у справе выкарыстання ўсіх рэзерваў калгаснай вытворчасці. Усё гэта адбывалася на рэспубліканскай працы, уключаў у сябе ўрадавыя і партыйныя органы, уключаў у сябе ўрадавыя і партыйныя органы, уключаў у сябе ўрадавыя і партыйныя органы.

Аднак арганізацыйны разрыў пры цяперашніх вытворчых умовах паміж калгаснай працаўніцтвам, з аднаго боку, і асноўнай сельскагаспадарчай тэхнікай, якой яны не распараджаліся, з другога боку, непэўна прыводзіць да недастаткова поўнага іх выкарыстання, да парушэння рытму і тэрмінаў сельскагаспадарчых работ. Усё гэта тэрмінава дакладна ініцыятыўна калгаснікаў у справе выкарыстання ўсіх рэзерваў калгаснай вытворчасці. Усё гэта адбывалася на рэспубліканскай працы, уключаў у сябе ўрадавыя і партыйныя органы, уключаў у сябе ўрадавыя і партыйныя органы.

У Паставе Пленума ЦК КПСС «Аб далейшым развіцці калгаснага ладу і разраўнаванні машына-трактарных станцый» свочасова і правільна вырашана гэтае пытанне. У паставе ўказваецца, што МТС адграўляюць вялікую стаўную ролю, ўжо ў многім вычарпалі свае асноўныя функцыі. Цяпер большасць калгасаў самі ў стане набываць і правільна, больш прадукцыйна выкарыстоўваць трактары, камбайны і іншыя сельскагаспадарчыя машыны. Таму метагэдня пераходзіць да працы гэтых машын непасрэдна калгасам. Гэта дазваляе лепш выкарыстаць тэхніку, павялічыць прадукцыйнасць працы ў сельскай гаспадарцы, павялічыць вытворчасць малака і таварнай прадукцыі і знізіць яе сабкошт.

Аб правільнасці і свочасоваці паставы Пленума ЦК КПСС сведчыць практыка і людзі практыкі.

Герой Сацыялістычнай Працы старшыня калгаса «Перамога» Гамбоцкага раёна М. В. Лытасу і старшыня калгаса «Вальшайкі» гэтага ж раёна С. М. Шабалоўскі заўважылі, што па-сапраўднаму выкарыстаць трактар можна толькі тады, калі ён будзе падпарадкаваны калгасу.

«Цяпер... гавораць яны... калгас не мае ніякай улады над трактарамі. У гаворцы калгас з МТС строга регламентуецца работы, тэрміны выканання і паслядоўнасць іх. Але ў сельскай гаспадарцы няма так шэраў кліматычных умоў некаторыя работы трэба спыніць, а трактары кінуць на работы, непрадугледжаныя ніякімі дагаворамі. Аднак калгас не мае права гэта рабіць. Ён павінен узгадніць гэта з МТС. Паўстае пытанне, хіба можна добра выкарыстаць трактар у гаспадарцы, калі трэба нават пытанне аб тым, куды, на якую работу паставіць трактар, сувязь вайце з МТС? Аднак і з гэтым можна было б лаяць мірышча, але МТС заўсёды ствараюць трактары толькі на такіх работах, якія дазваляюць ёй нагнаць гектары м'якага ворыва. Або ўвядзе пытанне кантролю за работай трактарыстаў. Кіраўнікі МТС фізічна не ў сілах ажыццяўляць сапраўдны кантроль за работай кожнага механізатэра. А калгас не мае права, воль і атрымліваецца, што трактарыст цэлымі тыднямі працуе бескантрольна. Робіць ён што-небудзь ці адлежваецца над кустом — гэтага ў МТС не ведаюць».

Старшыня Любанскага калгаса «Чырвоная змена» Герой Сацыялістычнай Працы К. І. Шапкіна неаднаразова прасіў, каб іх калгасу хопіць бы ў распараджанне далі трактары. Старшыня калгаса імя БВА Герой Сацыялістычнай Працы П. В. Смірноў абраўся безгаспадарчым выкарыстаннем трактару МТС і заўважыў, што калгас імя БВА гатовы ў любы час купіць трактары.

Засадчык аддзела агітацыі і прапаганды Любанскага райкома партыі тав. Кручынскі расказаў:

«Трэба перадаць трактары МТС у калгасы. Бо што атрымліваецца: прыладжаш у калгас — стаіць маладарна. Пытаеш у старшыню:

— Чаму не працуе маладарна?

— Трактар існараўны.

Пытаеш у брыгадзіра трактарнай брыгады, той звалівае віну на калгаснікаў, Захараванае кола, і толькі. І гэтае кола трэба равіць, і чым хутчэй, тым лепш».

Старшыня калгаса «Чырвоны Кастрычнік» Перахавскага раёна, І. А. Лубяноў пераканальна даказавае, што форма ўзаемаадносін паміж МТС і калгасамі, якая існуе, нявыгадная ні калгасам, ні дзяржаве.

«Нявыгадна таму, — гаворыць ён, — што трактары выкарыстоўваюцца не на поўную магутнасць. Яны працуюць менш, чым маглі б. Не паспее закончыцца веснавая сяўба, як трактары становяцца на тэхнічны агляд і стаюць амаль усё лета. А тут сенаборка, многія іншыя работы. Чаму б трактары не выкарыстаць на транспартных работах? Не даўна таму, што многія працэсы сельскагаспадарчых работ у нас механізаваны слабей, чым гэта можна было б зрабіць, маючы такую тэхніку. Праца пры добрым выкарыстанні трактару магла б быць больш прадукцыйнай, г. зн. стварала б больш каштоўнасцей. А чым багацейшы калгас, тым багацейшая дзяржава».

Дыялог працягваецца далей тав. Лубяноў — проста балюча іншы раз глядзець на варварскія адносіны да тэхнікі. Стаіць іншы раз трактар у полі, Адзінацінны. Навокал — ні душы. Трактарыст куцаеці паўноі, кінуўшы работу: начальства з МТС далёка, а калгасаму ён не падпарадкавацца. У МТС тэхніка ахоўваецца не лепш. Няхай ужо які адстаўчы калгас, але ў яго машыны стаюць пад паўноі. А ў МТС за ўсё гэта яны не бачыць, каб трактары былі прымыты ад непагадзі. Зімою і ўлетку машыны МТС пад адкрытым небам. Можна ўлічыць сабе, колькі шкоды прыносіць такая адносіны да тэхнікі».

Тут прыведзена думка некалькіх чалавек. Можна было б спадзявацца на думку дзесяткаў старшыня калгасаў, спецыялістаў сельскай гаспадаркі, вучоных, партыйных работнікаў, з якімі мне даводзілася гутарыць. Балай ні па аднаму пытанню, якія так хваляюць працаўнікоў сельскай гаспадаркі, не было так аднадушнасці, як па гэтым».

На Кубані, у Прыбалтыцы, у Сібіры і ў раздзі іншых раёнаў краіны асобным калгасам пачалі перадаваць тэхніку МТС. У нашай рэспубліцы ў 1957 г. трактарныя брыгады працавалі ў падпарадкаванні васьмі калгасаў (у калгасе імя Калініна Нясвіжскага раёна, імя XX з'езду КПСС Полацкага раёна, імя Сталіна Бабруйскага раёна і інш.). Старшыні гэтых калгасаў распараджаліся трактарнымі брыгадамі паводле свайго меркавання, выкарыстоўвалі трактары на тых работах, якія былі неабходны для калгаса, не падзяляючы гэтыя работы на выгадныя і нявыгадныя з пункту погляду натуральнага, павольна яны выплываліся невадлежна ад работ, якія выконваліся. Вопыт паказвае, што перадача тэхнікі МТС у рукі калгасаў дае добрыя вынікі. Сярэдняя выпрацоўка на трактар у гэтых калгасах павялічылася ў параўнанні з сярэднім, чым у сярэднім на кожны калгас у гэтых жа МТС.

Але справа не толькі ў павелічэнні галоднай выпрацоўкі на трактар. Выгада таварнай перадачы тэхнікі калгасам заключаецца ў павелічэнні аб'ёму механізаваных работ у калгасах, у апэратыўным выкарыстанні тэхнікі, у правільным работ у найкарапейшых тэрмінах, на больш высокім па якасці ўзроўні, чым раней.

Паліяныя работы ў калгасах, якім перададзены трактарныя брыгады, былі пачаты і скончаны раней, чым у калгасах тых жа МТС, пасля чых была праведзена ў больш сістэмы тэрміны. Так, у калгасе імя Калініна (Парадзейскага МТС) сяўба збожжавых у мінулым годзе праведзена за 20 дзён, а ў астатніх калгасах зоны гэтай жа МТС яна працягвалася 30—40 дзён, у калгасе імя Сталіна Бабруйскага МТС — 20 дзён, а ў астатніх калгасах зоны гэтай жа МТС — 27—35 дзён.

Трактары, перададзеныя ў распараджанне калгасам, выконвалі ў час пасяўной кампаніі больш работ. Напрыклад, у калгасе імя Сталіна выкарыстоўваліся трактары ўдзень на другіх. З-за халоднага пераходу рабаві перададзатак гаручага, але гэта з лішнім акупалася тым, што веснавыя работы выконваліся ў кароткіх, спрыяльных для будучага ўраджаю тэрмінах. Калі трактары не былі падпарадкаваны калгасу, гэтага не ўдалося б ажыццявіць. Брыгадзір трактарнай брыгады ў імкненні выкапаць свой план не дапусціў бы перавадзатак гаручага.

Або другі яркі прыклад. Гэты ж калгас павінен быў асобна ўдзельнічаць у сорах гектараў абложных земляў. Слаба выкарыстаны хмызняк на гэтых землях перахваліў ворыву. Тут не магчыма было «нагнаць» гектары м'якага ворыва. Работа на гэтым участку была выключна нявыгадна для МТС. Тут не гэта было атрымліваць вальную натуральна. Брыгадзір трактарнай брыгады ў звычайных умовах адмовіўся ад гэтай работы. Але падняць аблогу працяжна было калгасу, таму што гэта даючы таны збожжя, новыя таны бульбы. І праўдзіне калгас абавязала трактарыстаў звараць аблогу. Яна была паднята. Неабходна адзначыць, што ў апошнія гады ў краіне, у тым ліку і ў нашай рэспубліцы, набыўся некаторы вопыт па працы неважкіх трактару калгасам. Па аднаму, а то і па два трактары ДТ—14 маюць многія калгасы Гамбоцкага, Любанскага, Перахавскага, Гомельскага і іншых раёнаў рэспублікі. Вопыт паказвае, што выкарыстоўваюцца яны ў калгасах больш прадукцыйна, на большай колькасці работ, чым трактары такой жа маркі, якія належыць МТС. Так, напрыклад, калгас «Чырвоны Кастрычнік» Перахавскага раёна мае два неважкія трактары. Яны выкарыстоўваюцца кругам год — на транспартных работах, на бранаванні, у гарадніцтве і г. д.

Дзея справядлівасці трэба сказаць, што нават, нягледзячы на навуны вопыт працы трактару ў калгасі, перадача трактару МТС у распараджанне калгасу практычнавалася нямала. Відавч, рад работнікаў міністэрстваў, ад якіх залежала вырашэнне гэтага пытаньня, не маглі адмовіцца ад ранейшых узурэнняў, не маглі зраўнаваць, што новыя вытворчыя ўмовы ў сельскай гаспадарцы патрабуюць і адпаведных змен у арганізацыі МТС, у формах ўзаемаадносін паміж МТС і калгасамі.

Паставою Пленума ЦК КПСС «Аб далейшым развіцці калгаснага ладу і разраўнаванні машына-трактарных станцый», у якой указваецца, што продаж трактару і іншых сельскагаспадарчых машын калгасам і разраўнаванні МТС у рамонтна-тэхнічных станцыі ўмоўна і эканамічна сувязі паміж прамысловасцю і сельскай гаспадарчай, яшчэ больш умацуе саюз работнікаў і сялян і будзе садзейнічаць лепшаму выкарыстанню зямлі, узнікненню і ўмацаванню міжкласных сувязей. Яна свочасова і палкам адлюстроўвае патрабаванні рэалізацыі. Вось чаму яна сустрача з такім натхненнем працаўнікі сельскай гаспадаркі.

Паставою Пленума ЦК КПСС накіравае нам ішчэ раз уопр творчага падыходу да гэтых і рэалізацыі. Яна вучыць прымятаць парасткі новага і прагрэсіўнага ў рэалізацыі, каб затым укараніць гэта новае і прагрэсіўнае, змяняючы ім старое, не бачыць пры гэтым паўстаць супраць рутынаў і дагматык, якія чапляюцца за літару закласічных схем і ўяўленняў.

Пры продажы тэхнікі МТС калгасам, зразумела, не варта працягваць паспешнасці, а таксама шаблону, адвольнага падыходу да розных калгасаў. Пры вырашэнні гэтага пытаньня трэба будзе ўлічыць, якія машыны метагэдня прадаць калгасам, а якія — не, трэба будзе ўлічыць памеры кожнага калгаса, наяўнасць працоўных рэсурсаў і г. д. Кожны калгас павінен вызначыць для сабе тую неабходную колькасць тэхнікі, якую яму трэба набыць.

Разам з тым ужо цяпер трэба пачаць аб павелічэнні вытворчасці прычальных машын, севялак, трактарных палёжак і г. д., якіх цяпер не хапае і адсутнасці якіх вядзе да прагрэсіўнага простаго трактару, да няпоўнага іх выкарыстання.

З продажам тэхнікі МТС калгасам перад кіраўнікамі калгасаў паўстае пытанне аб тым, які найбольш метагэдня, эфектыўна яе выкарыстаць.

У выніку ажыццяўлення паставы Пленума ЦК КПСС тэхніка будзе выкарыстоўвацца і захоўвацца лепш, прадукцыйнасць працы ўзрастае, перавага сацыялістычнай сістэмы гаспадаркі будзе выкарыстоўвацца больш поўна, савецкае грамадства паскорыць паступальны рух на шляху да камунізму.

А. РАКАУ,
малодшым навуковым супрацоўнікам
Інстытута эканамікі Акадэміі
сельскагаспадарчых навук БССР.

Агляд мастацкай
самадзейнасці

У мэтах далейшага паліпавынення работы гуртоў мастацкай самадзейнасці культурна-асветных устаноў Кіраўскі раённы Дом культуры штомесячна праводзіць агляды іх дзейнасці. Такі агляд быў праведзены нядаўна. На сцене раённага Дома культуры выступілі каллектыў мастацкай самадзейнасці Баранавіцкага сельскага клуба, Гарадзенькай і Кострыцка-Слабодскай хатчытальняў.

Цяпла сустрапі прысутныя выступленні скрипкачоў Сышко і Салавей, якія выканалі ўрывак з оперы «Наталка-Палтаўка», песню «Над палімі зара дагарала» і інш.

З поспехам выступіла маладая спявачка Вера Ляховіч. Яна выканала песні «На зямлячку мяне перыгожаю», «Ля калодзежа», частушкі «Стопудовы ўраджай». Шкапа і змястоўнай была і праграма танцавальных гуртоў.

Выязныя канцэрты

Тэатр оперы і балету наладзіў ішчэ чарговых выязных канцэртаў для працоўных Лягойска, Плесчаніц, Удзі, Усяжа, Смаляніч і Слуцка.

У канцэртах выступілі майстры опернай і балетнай сцены Р. Млодак, М. Дзюніс, І. Валодін, С. Друкер, Л. Галухіна, К. Кудрашова, А. Нікалаева, Н. Шэху і другія. Канцэртамі абслужана звыш 3 тысяч чалавек.

Фотаграфіка БЕЛТА.

Народжаная для подзвігу

У дзень свята працоўных жанчын усю свету будзе адзначана многа імянаў Герані, чыя доблесць стала светлай легендай. Подзвіг чалавека, які пагардзіў небеспасяк смерці ў імя жыцця другіх, — свяшчэнны. Але як назваць чынак жанчыны, што ў самым пекле вайны, забывшыся на ўсё, апрача пачуцця абавязку перад людзьмі, самаадана ратавала жыццё салдатам Радзімы і сама стала ахвярай злачынскага пошчаўніцтва. Прыгожана варажымі куламі, страціўшы прытомнасць, яна доўгі час ляжала алая ў снезе. Ле падрыхтаваў ёй жорсткае выпрабаванне: перабіраць і абмароўваць рукі і ногі былі неўзабаве ампутаваныя. Але жанчына, вараджана для подзвігу, мужна перанесла ўсё гэты жах. Яна знайшла ў сабе дастаткова сіл, каб працягнуць саўнае служэнне Айчыне. Судадзейная сіла ўздзеяння не падзвігу на людзей — невяржана.

Гэтая Геранія — наша дарагая зямлячка, палачанка Зіна Тусналобава.

Цяпер яна ўжо маці. На грудзях у яе Залата Зорка Героя Савецкага Саюза. Тысячы людзей, якія ведаюць Геранію, звяртаюцца да яе па імя і па-батьку: Зінаіда Міхайлаўна... Але тады, у грозным лютым 1943 года, санітарку, якая ішла ў атаку з гвардзейскай стралявой ротай, звалі проста Зінай.

І сто вадзіцца асцем чалавек, выратаваных ёю ў баях, ведалі не проста як бяскожна добраю і чалавечую Зіну... Вось так гэце кароткае пісьмотнае імя зазвала на брані танкаў, на бортах самалётаў, «за нашую Зіну!» — пісалі танкісты на грозных вежах свайх машын. «За Зіну Тусналобаўну!» — ладзілі ў паметры словы на фюзеляжах авіяцалінікаў...

А Зіна... вучылася халіць, пісаць, так, як быццам пачала жыццё спачатку. І вучылася самаму галоўнаму — не трапіць прысутнасці духу пры любых акалічнасцях, пры тым, каб па-ранейшаму быць у калектыве — роўна з усімі. Яе камсамольскі білет хутка змяніўся білетам члена партыі. Зіна стала яшчэ дужэйшай. Потым з вайны вярнуўся яе даўні сбра, ваяцтэхнік Іосіф Марчанка. Яны пажаныліся. У Зінаіда Міхайлаўна нарадзіўся сын.

Няма цяпер чалавек, які б даведваўся за аб сям'і Марчанкі, не палічыў яе за ўзор. Кола сяброў гэтай цудоўнай сям'і расце з кожным днём. Напярэдні жаноцка свята пошта даставіла ў Полацк, на вуліцу Леніна, 34, мновста ашанарыяў. Людзі гавараць ўжо тым, што толькі знаёмцы з Зінаідай Міхайлаўнай і яе мужам, А пазнаёміцца з імі, не гэта не адчуць, што яны тые сябры.

У дзень 8 сакавіка хочацца перадаць Герані-зямлячцы самым найлепшым пажаданні!

А. ДЗІТЛАУ.
На здымку: З. М. Тусналобава-Марчанка з сынам.

Спектакль пра будаўнікоў

У Магілёўскім абласным тэатры адбылася прэм'ера спектакля «Далёкая дарога» А. Арбузова. П'еса апавядае пра Геранію працоўную справу будаўнікоў першай чаргі Маскоўскага метра, пра каханне і дружбу. Спектакль настаяўлены дыпламатам Ленінградскага тэатральнага інстытута А. Пушніковым. Мастыцкае афармленне В. Акулава. У спектаклі прымаюць удзел артысты В. Кабатнікова, С. Каленскі, Е. Сакурава, А. Яхушка, Ю. Сіялобаў, Е. Сакалова і інш.

З вялікім захапленнем і ўспамінаю свае заняткі ў Васіля Андрэевіча Залатарава.

Вось мы прышлі да яго на ўрок. Васіль Андрэевіч, як заўсёды, уважліва, не сялянска, прытрымае нашыя хатнія заданні, не шкадуючы дзітых слоў, хваліць удамы творчыя знаходкі і старанна выпраўдае чаровым алоўкам кожную памылку. Ішчэ ад стаўшых вучняў Васіля Андрэевіча мы чулі, што ён вельмі патрабавальны і строга настаўнік, і хутка перажаніліся ў гэтым. Сябраўмы кампазітар не паліваў без увагі ніводнай памылкі, але ён жа сам і дапамагаў выправіць іх, знайці найлепшае вырашэнне таму. Гладзіш, бывала, як Васіль Андрэевіч «абдзітэна» накрывае нотную старонку сваімі аловакмі, выслухоўвае яго дасціпныя заўвагі. І сорамна за сваё няўмелства, і не гэта не быць удзячным яму за добрую навуку, за вялікую школу кампазітарскага майстэрства.

Ён не ладзіў вучням ніякіх адступленняў ад рэалістычных асноў музыкі, не хараваў ідэйных хібаў і безгустотнасці. Нежэ і захашіўся пошукамі новых сродкаў пісьма. Васіль Андрэевіч падтрымліваў мае імкненні, але перасярагаў ад крайнасцей. Чамусьці я не звяноўў увагі на гэтыя парадзі, і ў адным з твораў (гэта была частка з квартэта) перабраў меру. У выніку я стаўшэй павуў для сабе форму педагогічнай крытыкі, і калі впаўнуўся за дэяўна, то непапай думкай было, што гэтую музыку пісаць не варта. Другі раз настаўнік, трапіна змяніўшы адно толькі слова ў сімвалічным вершы Брусява, на які я напісаў романс, назаводзіў адлю ў мане ахвоту за п'ямай паэтычнай сімвалікай.

Новае жыццё, новыя песні

Вельмі цяжка жылося нам, жанчынам, да Вялікай Вастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі. Працоўнай жанчыне былі адраваны ўсе шляхі да навукі, да грамадскай і палітычнай дзейнасці. Неадарна тады ў народзе складалася прэкажа «Бабская дарога ад печы да парог».

Калі ўспомніць наша жыццё пры царстве, то гэта — супольны ланцуг уніжана, крыўды, абраў. Усюды жанчыны не прызнаваліся за чалавека. Так і гаварыліся: курчына не птушка, а баба не чалавек.

Асабліва ўніжала нас, жанчын, рэлігія з яе абрадамі і забобамі, хадзіла мы слепа пакланяліся ёй. Уніжэнне гэтае пачыналася яшчэ з маленства, як кажуць, з палежак, і прадаўжалася ўсё жыццё, да самай смерці.

Па раілігіям абраду, калі даіццяці спаўнялася 40 дзён ад нараджэння, маці павіна была несці яго ў царкву да «уводу». І калі гэта быў хлопчык, то яго поп уносіў у алтар («святая святых»), абносіў вакол прастола і, перахрысціўшы перад «дарскімі» вараццямі, аддаваў маці. А дзвучытка была нехастойная, каб туды я не неслі.

Для дарослай жанчыны ў царкве было адвезена п'янае месца, дзе яна магла стаць. Заўсёды жанчыны ставілі з левага боку, мужчыны — з правага, а пасрэдыне стаяў жандар для «парадку» і сачыў, каб баба не стала на той бок. Калі часам жанчына вышывакоа трыпала не на сваё месца, ён з сілай штурхаў яе ў грудзі, гнаў на месца. Не рабіў ён толькі гэтага з пшчына апранутымі багатымі паненкамі.

У час сустрэчы жанчыны першая павіна была гаварыць мужчыне «добрый дзень». Калі яна садзела, а заходзіў мужчына, яна павіна была ўстаць і даць яму месца.

Батькі цалкам распараджалі лёсам дзвучычын. Яна ўжо маленкай і нічога не ведае, а яе ўжо бацьца прапіў у карчме з прыяцелем. Дзвучычму аддавалі замуж часта гвалтам за п'янобага, а часам і за невадомага ёй чалавека.

Вельмі цяжкім было жыццё маладой замужняй жанчыны. Мужык жонку павінен быў абавязкова біць, як закоп. Казалі, што не б'е жонку, той сам не чалавек. Аб лёсе жанчыны ажэрава гаварыла народная песня:

Чалавек жонку б'е, б'уче,
А нічо не не ратуе,
Сьвірка, родненік!
Павшудлі мяне маладзенькую,
Ды нагнаеку падымае.
Бі, смыку, бі, лурноў бабў бі,
Бі, навуаіч, на свой зычэй
Пераварачай.

Толькі пасля Кастрычніцкай рэвалюцыі жанчыны адчулі сабе людзьмі.

Усеаюная творчая канферэнцыя кінематаграфістаў

На працягу пяці дзён, з 27 лютага па 4 сакавіка, ў Маскве праходзіла Усеаюная творчая канферэнцыя кінематаграфістаў. У ёй прынялі ўдзел звыш 700 чалавек — кінарэжысёры, рэжысёры, апэратары, артысты, дзеячы навуцы і тэхнікі, пісьменнікі, мастакі, кампазітары. У склад дэлегацыі беларускіх кінематаграфістаў уваходзіла дванаццаць чалавек: заг. сінанарнага аддзела А. Кулішоў, галоўны рэдактар студыі М. Фрайман, кінарэжысёр К. Губарэвіч, рэжысёры У. Корш-Сабацін, І. Шульман, С. Спашнюк і іншыя.

На канферэнцыі выступілі ў дакладах: міністр культуры СССР Н. А. Міхайлаў — аб задачах савецкай кінематаграфіі ў святае раішэння XX з'езду КПСС і выступленню таварыша М. С. Хрушчова «За пэсіўную сувязь літаратуры і мастацтва з жыццём народа»; Е. Габырловіч — аб стане і задачах савецкай кінарэжысёраў; М. Ром — аб пытаннях рэжысёраўскага майстэрства; Г. Герасімаў — аб праблемах акцёрскага майстэрства ў савецкім кінама-

ТВОРЧЫЯ ПАРТРЭТЫ

Таленавітая спявачка

Шлях Раісы Асіпенка ў мастацтва — тыповы для маладога савецкага чалавека, які вырастае і выхаваны ў сацыялістычным грамадстве.

— Рабочая сям'я, у доме ўсе працуюць. І дзятчынка расце працавітай. Песня!.. Успаміны аб ёй звязаны з Р. Асіпенка і раннім менаментам. Помніцца, яшчэ ў дашкольным узросце спявала яна звонкім, чыстым голасам дзіцячых песень. У дзіцячым садзе выхавальніцы са здзіўленнем і гонарам разказвалі пра сваю выхаванку. У школе Раіса ўдзельнічала ў гуртках мастацкай самадзейнасці, а пазней — у вакальным гуртку Гомельскага Палаца культуры чгунчачкаў імя Леніна. Там звярнулі ўвагу на голас дзятчыны і накіравалі на вучобу ў Гомельскае музычнае вучылішча.

Далейшыя пазрэ разгортваюцца хутка. Рэспубліканскі агляд мастацкай самадзейнасці, на якім Р. Асіпенка займае першае месца. Увесназіны агляд, вучоба ў Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі і стажыроўка ў групе опернага тэатра... Вось і ўся біяграфія да пачатку самастойнага творчага шляху.

Яшчэ студэнткай кансерваторыі Р. Асіпенка пачынае ўдзельнічаць у спектаклях опернага тэатра. У 1947 г. яна дэбютуе ў оперы «Яўгені Анежін» Чайкоўскага ў партыі Волгі. Першыя ж спектаклі, у якіх выступала маладая спявачка, вызначылі не творчае абліччя. Яна паводзіла сябе на сцэне проста, лёгка, вельмі натуральна. Гледачы верылі пачынаючы артыстам, былі ўдзячныя ёй за праўдзівасць і шчырасць. Неаднаразова пазней, адзначаючы выкананне артысткай той ці іншай ролі, рэжыснеры пісалі аб поўным зліцці вакальнага і сцэнічнага малюнкаў вобразу, створанага спявачкай.

Р. Асіпенка — таленавітая артыстка. Яе шлях на опернай сцэне характарызуе бесспрэчнымі ўдачамі ў стварэнні вобразу, рэзка кантрастных адзін другому: Душніа ў «Парскай нявесце» Рымскага-Корсакава і Зібель у «Фаўстэ» Гуно (ролі студэнткі год), Ваня ў «Ване Сусаніна» Глінкі (дипломная работа пры заканчэнні Беларускай кансерваторыі ў 1951 г.), Канчаюна ў «Князі Ігары» Бардаўкіна і князю ў «Русалцы» Драгмаўскага, Паліна ў «Пікавіце» Чайкоўскага і Лелі Памела ў оперы Обера «Фра-Дэ-Івала», Ядвіга ў «Страшным двары» Майнішкі і Суаўкі ў «Чыд-Чэ-Сан» Пуччыні, наршце, Алеся, Уля Громава, Надзея Дурава, Саўка — у савецкіх операх. Можна было б яшчэ пералічыць гэты пералік, каб пераканана, наколькі шырока, разнабакова дыяпазон артыстка. А калі ўдзельнічае ў аперных ролях, яна была адзінадушна вдалай удзельніцай, старанна і прафэсійна, што ў кожнай вобразе спявачка ўкладвала ўсе душы, усё сваё сэрца, дык стаялі яны: Р. Асіпенка валодае яркім спэцыфічным талентам, тонкім пачуццём, умением перадаваць самай патэмнай душэўнай руху чалавека.

Артыстка валодае прыгожым, саканітым меца-спыраным, роўным, глыбокім, напоўненым у ніжнім рэгістры, лёгкім і ру-

хомым уверсе. Цяжкія вакальныя партыі яна перадавае лёгка, чаму, зразумела, палярэніцае вядліка і карпатлівая праца ў перыяд развучвання, і гэта забудым з'яўляецца гарантыяй таго, што на сцэне спявачка і артыстка салююцца ў адно цэлае.

Партыю Волгі ў оперы «Яўгені Анежін» Р. Асіпенка спявае з пачатку сваёй сцэнічнай дзейнасці. Гэта адзін з яе лепшых вобразаў. У гэтай партыі яна выступала на дэкадзе Беларускага мастацтва і літаратуры ў Маскве ў 1955 г. у спектаклі, створаным сламі артысткі маладой тэатра. На дэкадзе Р. Асіпенка спявала таксама ў спектаклі «Страшны двор». У гэтай оперы, упершыню ў Савецкім Саюзе пастаўленай на сцэне нашага тэатра, артыстка стварыла вобраз Ядвігі, пачыночнай і прывабнай у сваёй пра-

цытыва. Герачіная руская жанчына-воін, патрыятка, адважная і смелая, якая не бачыць небяспекі, рызыкуе жыццём у імя вызвалення радзімы, — такая Надзея Дурава запамінаецца ў выкананні спявачкі. Аднак артыстка малюе сваю героіню не толькі жанчынай-салдатам, ёй не чужыя і цёплыя чалавечыя пачуцці, якія так ярка праяўляюцца ў сцэнах з Палонскім.

Не кожнай артыстцы выпадае шчасце сыграць некалькі ролей нашых сучасніц. І на сцэне Беларускага опернага тэатра не так ужо многа спектакляў аб нашых днях. Тым больш раліца было Р. Асіпенка працаваць над партыямі ў спектаклях «Маладая гвардыя» Ю. Мейтуса, «Дзятчына з Палесся» Я. Цікоўскага. Абодва вобразы маюць у аснове многа агульнага. Уля Громава — адважная ўкраінская камсамолка, член штаба «Маладой гвардыі», смелая і разважлівая, якая невадзіліць ворага і горда ідзе насустрач смерці, і Алеся — беларуская партызанка, няўлоўная для ворагаў, грозная ў смелых выпадках і адважная. Пры першым паўтэрні на сцэне Алесі Асіпенкі дзякка ішчэ меркаваць, што гэтая маленькая, якая ўпівасця сваім шчасцём, каханнем да Сяргея і радасцю жыцця, наршце стане пагрозаў для ворагаў, легендарнай і страшнай «дзятчынай з Палесся». Але пазней оперы, якія развіваюцца на сцэне, ігра артыстка, гучанне яе арый усё больш і больш захалююць слухачоў, і воль ужо ніхто не сумняваецца больш, што гэта менавіта яна, «дзятчына з Палесся», здольная разам з партызанамі ўзраваць мост з праходзічымі па ім варажымі шляхамі, прапрацаваць у логаворагаў з чарговым партызанскім заданнем.

Пакідаючы тэатр, слухачы вераць, што Алеся зробіць яшчэ многа подвігаў у імя Радзімы, Партыю Алесі Р. Асіпенка спявала ў дзень прэм'еры оперы. Гэта бы вяртлікі поспех артыстка. Праз варты час спявачка ў сувязі з 20-гадовам опернага тэатра і за заслугі ў галіне развіцця савецкага музычна-тэатральнага мастацтва было прысвоена званне заслужанай артыстка рэспублікі.

У дзіцячай оперы Р. Пукета «Марышка» спявачка удала выступіла ў ролі півнера Саўкі. Тут ёй даялося пераклочыцца ў зусім іншы свет — свет півнерскай романтикі, дзіцячых перажыванняў. Яна здолела захавача ў вобразе Саўкі чысціню думак, адданасць Радзіме, лютоў, не па-дзіцячаму моцную нянавісць да ворагаў, здолела вельмі шчыра і проста выказаць думкі і паводзіны півнера.

Апошняя работа артыстка — партыя Любава ў оперы-балёце «Салко» Рымскага-Корсакава. Чысціня пачуццяў гэтай сціплай, хакаючай жанчыны, яе ніванасць, моцныя перажыванні ў сцэне разставання з Садко, смутак і адзіноতা, радасць сустрэчы і адданасць сваёму Салко — усё гэтыя пачуцці перададзены артысткай з сапраўдным артыстам.

Р. Асіпенка іграе Любава з вядлікім эмацыянальным удзелам, і ўсе адзіны перажыванні герачіны выдатна перада-

даны ў моцным, прыгожым і чыстым голасе.

Р. Асіпенка — не толькі оперная спявачка. Многа месца ў яе творчым жыцці займае канцэртная работа. У час летніх канцэртаў опернага тэатра ў Архангельску, Расоне, Смаленску, Яраслаўлі, Ізанава, Кірэва, Гомелі артыстка многа выступала (пабач з узлесам у оперных спектаклях) у канцэртах для рабочых і калгаснікаў. Часта яна бывае і ў Беларускай галіцы, раённых цэнтрах, калгасах. Разам з удзельніцамі шэфіўскай брыгады Р. Асіпенка часта і жадаюць гоць у вайну Савецкай Арміі. Шмат пачынаў, ганаровай граматы ад камандавання беражліва ахоўвае ў сабе спявачка. І ўсюды гучыць родная беларуская песня, якую з аднолькавай цікавасцю слухаюць на канцэртах людзі розных нацыянальнасцей. «А я ў хлопцам стаяла». «Надзея». «Чабарок». «Ой, п'яна, п'янычка». «Чырвоная калінянка». «Цераз сад, вінаград». «Прайшла лета краснае» і шмат іншых песень свайго народа спявае Р. Асіпенка. Яе выступленні, запісаныя на плітку, часта можна пачуць па рэспубліканскаму і маскоўскаму радыё. Побач з Беларускай пэніямі артыстка з вядлікім майстэрствам спявае романсы Чайкоўскага, Балакірава, Драгмаўскага, песні савецкіх кампазітараў.

У дні другога Сусветнага фестывалю малады і студэнтка ў Будапешце на канцэртных эстрадах гучала беларуская народная песня, якую з вядлікай любоўю паднісла Р. Асіпенка сваім новым сябрам з розных краін свету.

У 1955 г. разам з брыгадай Беларускай артыстаў Р. Асіпенка пабыла ў Польшчы. І зноў — канцэрт, выкананне народных песень блізкіх і зразумелых польскім слухачам, гарачы апладысменты, заслужаны поспех. На сцэне Варшаўскага опернага тэатра маладая спявачка выканала партыю Ядвігі ў оперы «Страшны двор». Дырыжыраваў спектаклем вядомы польскі дырыжор прафесар Бердаўе. Разам з выканаўцамі іншых партыяў ігра і спяванне Р. Асіпенкі атрымалі высокую ацэнку грамадскасці. Польскі часопіс «Тэатр» у лістападзе 1955 г. ў рэдацыі на спектакль адзначыў высокі клас опернага мастацтва ўсіх савецкіх гацей і, у прыватнасці, прыгожы голас і цудоўнае ажырэскае выкананне Р. Асіпенкі, якія выклікалі сімпатыі слухачоў.

Цяпер Асіпенка працуе над ролю Любава ў оперы Рымскага-Корсакава «Парскае нявеста». Артыстка марыць аб новых вобразах нашых сучасніц, спадзяючыся на тое, што кампазітары Савецкай Беларусі актыўна пачнуць працаваць у оперным жанры і створаць такія вобразы. Ёй хочацца сыграць ролю Марыны ў новай оперы Беларускага кампазітара А. Туранкова «Яснае світанне», якая нядаўна праслухана на мастацкім савеце тэатра і прынята да пастаўкі.

Р. Асіпенка выдатна валодае роднай беларускай мовай, Гэта асабліва важна, таму што для некаторых оперных салістаў чысціня беларускай мовы ляжыць яшчэ застаецца нявырашанай праблемай.

Хочацца пажадаць артыстцы новых ролей, новых пошукаў і творчых перамог.

Е. РАКАВА.

Сяброўкі з Гродна

Імя маладой партыя Дзяткі Бічэль вядома выдаткам нашай асветы. Не так даўно ў «Літаратуры і мастацтва» ўвай друкаваным ісперным адзін з яе вершаваных «Роднае слова». Дзятка Бічэль атрымала ўжо некалькі лістоў ад студэнтаў Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта і іншых навуковых устаноў, якія гарача віншуюць дзятку з першым выступленнем у друку і жадаюць ад самых лепшых творчых удач.

Сёння ў нашай газеце друкуюцца новыя вершы Дзяткі Бічэль, якія яна перадала ў газету па просьбе нашага карэспандэнта. Побач з Дзяткай Бічэль — студэнтка першага курсу Гродзенскага педагагічнага Інстытута Імя Янкі Купалы — выступалі сёння са сваімі першымі творамі і яе сяброўкі, студэнткі гэтага ж інстытута — Агеіна Сідаровіч, Зоя Курчэўская і Вольга Паллякова.

Біяграфія гэтых дзяткаў толькі пачалася. Яшчэ нядаўна яны закончылі сярэдняе школьнае, а цяпер вучацца ў Інстытуце, хто на трэцім, хто на першым курсе. Самая старэйшая з іх — 23 гады. Вось адна з іх у сваёй атрабіграфіі п'яна: «Нарадзілася ў 1938 г. у вёсцы Віскупіц Лідскага раёна Гродзенскага вобласці. Вучылася ў сямігодцы.

Потым у педвучылішчы. Пасля скончэння яго паступіла ў Гродзенскі педінстытут, зараз вучыцца на першым курсе. Каласоўка з 1953 г. Бачыць працоўна ў калгасе. Вершы пачала пісаць у педвучылішчы. Але нікому і ніколі не вяртала іх, бо баялася нават паказаць сваім сяброўкам».

Так п'яна пра сабе самая маладая дзятка з сяброўкаў — Дзятка. Гэта ж сціпла і каротка п'яна пра сабе і яе сяброўкі, імяны якіх наш чытач сёння сустракае ісперным. Праўда, Агеіна Сідаровіч друкавала некалькі вершаваных «Гродзенскай праўды» і ў альманыху «Нёман». Але ў рэспубліканскім друку яна выступала ісперным. Вольга Паллякова і Зоя Курчэўская зусім не друкаваліся.

Усе чатыры сяброўкі, вершы якіх мы сёння друкуем, уваходзяць у адзін літаратурны зборак, які ўжо некалькі год існуе пры Гродзенскім педінстытуце. Кіраваць ім вопытны педагог, які любіць і па-

важае літаратуру, — старэйшы выкладчык Беларускага Інстытута Нёмані Мікалай Аляксандравіч.

У літаратурным зборы большасць дзяткаў. Сяч і хлопцы, якія таксама пішуць надзвычайныя вершы. Некаторыя з іх, такія як Ф. Таранка, А. Калосіч, закончылі педінстытут, працуюць настаўнікамі. Але і яны не забываюць сувязі з сваімі сябрамі і сяброўкамі па літаратурным зборы, даслаючы ім свае вершы. Іх змяшчаюць у рэспубліканскім альманыху «Маладыя заласы», якая з'яўляецца оранам зборка і выходзіць адзін-два разы ў месяц. У гэтым жа зборы былі раней маладыя беларускія пісьменнікі Аляксей Карлюк і Пятрусь Махалеў, якія вучыліся ў Гродзенскім педінстытуце.

Пажадаем жа нашым маладым партыям, іх сяброўкам і сябрам добраахвотна ў літаратуру, самых лепшых поспехаў у вучобе, у працы.

Зоя КУРЧЭЎСКАЯ

Над Нёманам

Янку БРЫЛЮ.

Што прашло — не верніцца ніколі. Як успомніць — атурэ жах. Панскі статут траба гуць у поле, — Гэта ж мне зусім не па гадах.

Гаманілі нёманскія хвалі, З нейкай сумай думаю плылі... Хай ніколі б людзі больш не зналі, Як пры панскай Польшчы мы жылі.

Чалавек на свет ішоў без долі, І без долі, ў горы паіраў.

Наш сірочы хлеб, бадай, ніколі У жыцці пацёгі не даду.

Але вольным стаў наш родны Нёман, Стаў, ё быццам, шум яго другім. І над родным, ім бацькоўскім домам Зніклі песні смутку і тугі.

Верасівай руні калыханне Поўніць сэрца радасцю без меж. Колькі думак, мар і спадзяванняў Ты з сабой у новы дзень нясеці!

Абмеркаванне музычных твораў

У Саюзе кампазітараў БССР на чарговай музычнай «серадзе» 5 сакавіка адбылося праслухоўванне і абмеркаванне новых твораў Беларускай музыкі. Упершыню прагучала санага (квартэт) М. Аладава ў выкананні С. Талкачова (фартэпіяна), Л. Гарэліка (першая скрыпка), А. Добрынец (другая скрыпка) і В. Брыжыкова (віяланчэль). Саліст Беларускага радыё В. Прышчэпеняк праспяваў нядаўна напісаную баладу Д. Камінскага «Ля вядлікай магільні» (слымы А. Шапалава) і романс Ю. Семанікі «Не мог я сразу не прыметы» (слымы С. Шчылачова).

У абмеркаванні твораў прынялі ўдзел кампазітары Я. Цікоўкі, П. Падкавыраў, М. Аладава, В. Жуўніцкая, Ул. Алоўнік, Я. Глебаў, Г. Ануцькаў, Д. Камінскі, музыканты Г. Глушчанка, К. Сцепанавіч.

Радыёспектакль па раману

Беларускае радыё падрыхтавала новую літаратурную кампазіцыю. У аснову яе пакладзены вядомы роман П. Броўкі «Калі зліваюцца рэкі». Асноўныя ролі ў радыёспектаклі выконваюць Б. Уладзімірскі, М. Захаравіч, Н. Гейн, Ю. Талкин, Ул. Дзядзькоўка, С. Хашкевіч, В. Янпольскі, В. Краўцоў, Л. Рынковіч і інш.

Конкурс на лепшае кінаабслугоўванне сельскага гледача

Магілёўскае абласное ўпраўленне культуры і адком прафсаюза работнікаў культуры ў гонар 40-й гадавіны Беларускай ССР абвясцілі конкурс на лепшую арганізацыю кінаабслугоўвання сельскага насельніцтва. У ліку ўмоў конкурсу: ахоп кінапаказам усіх населеных пунктаў, якія маюць 25 і больш двароў, арганізацыя фестывалю Беларускай і савецкагападарных фільмаў, стварэнне ў кожным раёне не менш трох кіналекторіяў, правядзенне канферэнцый гледачоў і справядзяд кінамеханікаў перад гледачамі. Для прамавіцтва аддзелу культуры, якія вынаюць умовы конкурсу, вылучаны аўтамашыны ГАЗ-69, матыцыкі, камплекты кінаапаратуры. Лепшыя кінамеханікі будучы прамавіцтвам гадзінікамі, паэтыфікамі, фотанаратамі, бісплатнымі пуцёўкамі ў дамы адпачынку.

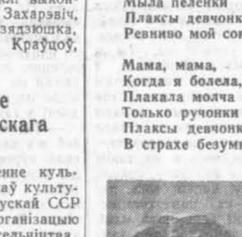
Данута БІЧЭЛЬ

Я на светлым лузе Абавію расу. К Нёману сплунуся, Распяту касу. Песніны хвалі Абываюць жыві О, якія далі, О, якія шыр!

Ольга ПОЛЯКОВА

Танечка малая Папрасла ў таты:

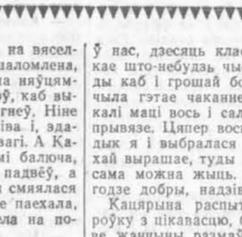
Аўгіння СІДАРОВІЧ

Мама, мама, Со мной ты кожна не знала: В детстве далеком меня поленала, Мыла пеленки, Плаксы девчонки, Ревино мой сон и покой охраняла.

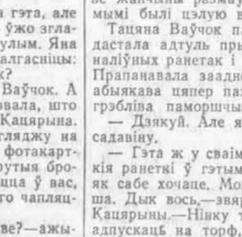
Аўгіння СІДАРОВІЧ

Мама, мама, Тебя безвозвратно умчалась, Мама, мама, Когда я боледа, ты глаз не смыкала, Плакала молча и молча страдала, Только ручонки Плаксы девчонки В страхе безумном всю ночь целовала.

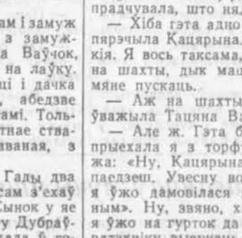
Аўгіння СІДАРОВІЧ

Усе ёе могуць нахваляцца Нашай Ірай-правадніцай. Сіняватыя блеты Адрывае спрытан гэтак. Дагазліць любым можа, Усмехацца прыгожа, Мне адна яе усмешка

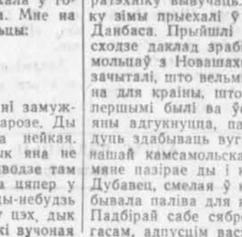
Аўгіння СІДАРОВІЧ

Ужо думаю: на торфе спраўдзіла, спраўдзіла і на шахтах. І цікава мне паехаць, боўзня неж, бо, як вы кажаше, далажа ж вельмі! А тут маці запрасіла: «Шахты», — кажа, — гэта не торф Дванаці год жыччя няма, а ўжо ехаць за свет». А я маладая ў сям'і была, перада мною дзве сестры, а мяне маці ўсё маюло лічыла Ну, але я прыкінула і так і гэтак, і вырашыла паехаць.

Аўгіння СІДАРОВІЧ

Гэта праўда, малады цяпер смелая, — заўважыла калгасніца. — Паехалі мы ў горад Новашахінск. Там, у Данбасе, калі елішч, дыд крозь гаралы, шахты і заводы, Пасёлкі вліліся ля заводаў. А Новашахінск — гэта шахцёрскі гарадок. Чалавек дванаццаць нас было новенькіх, разам прыехала. Жыллі нам даў ў інтэрнаце, у сталовку звалі — адразу, у першы дзень. Потым майстар пачаў нас навучаць. Спачатку ён на паверхні нам усё глумачыў, што мы будзем рабы, а потым і ў шахты спусціліся. Праўду сказаў, боўзня было спачатку: выйшлі з келі, а там цёмная калідоры ва ўсе бакі, толькі лямакці шахцёраў там-сям міляроўка. Мы, дзятчаты, віраемса, цісемса адна да адной. Калі нас шахцёры праходзіць. Чую, адзін да мяне звяртаецца: — Што, амяліка, страшнавата? — а мне хопіць і някавата ад яе ў яго пытаюся: «А чаму?» «Мне то не!» — адказвае. А я яму: «Ну калі вам не боўзня, дык мне там больш не!» «Ого, які адважная дзятчына. Вось каб гэтую амялічку ў нашу брыгаду!» Пайшлі яны, а я сабе думаю, што там яшчэ за амяліка айнавоўся. Але быццам не вельмі і святлей стала. Агледзіліся. У кожнай шахцёра каска з лямакціцай. Дык кожны ідзе і сам сабе свеціць. Пайшлі і мы ўслед за брыгадай. — І што, цяжка праца?

Аўгіння СІДАРОВІЧ

Вядома, цяжка, Але нічога. Пачала я вучыцца на лесегона. Навука, праўда, там не складаная. На цялесцы — скалам-бікай — завешча — лес-кравец падвоўні, падаваць шахцёрам, Лес — не лаўгія і не тоўстыя плашкі. Калі работа ідзе адважана да камбайна вядуць вяртаюцца, дык некалькі чалавек вядуць спраўдзіцца палаява і ўстанавіць крапек... Жылі мы ў інтэрнаце. Добры пакой: цёпла, чыста, светла. Там і ўкраінаў, і рускіх шмат, адуцём назідаюцца. Але ўсе дружныя. У выхадны дзень і пасля работы ў клуб або ў кіно пачалі халашы. А тут і грошы ў нас заваяліся, апрачана пачалі дабра.

(Працяг на 4-й стар.)

Ганна САПРЫКА

ШАХЦЁРКА

Поезд, мерна грукаючы коламі і адсочваючы парай, спынаўся ад станцыі да станцыі. У вагоне было гарача, і пасажыры мімавольна зцігнуліся да вокнаў. Насустрач ляцелі бяскарныя палі збожжы, каторыя ўжо ажытаў, убралы, а на некаторыя ішч сям-там завыхаліся з запозенай уборкай камбайны. На пакошаных лугах валя пацываліся бумкі, пасліся на атаве стэці. Хоць быў ясны дзень, але поле і луг нагадвалі пра асесьне. Толькі, калі поезд імануся праз лес, дубровы або пералескі — там зеляніна была яшчэ яркая, свежая, нібы вымтава дажджом.

У купэ на ніжняй лаўцы размясцілася сям'я. Маладая жанчына, смуглая, з прыгожым шэрым вачамі і крутымі брымамі, гуськаючы на руках дзіця, адваціла на п'явада.

Настася малая, да-ра-гу-у-я! Настася мая, дара-а-жынь-я-я! Бачыла дзятчыны, невясцы, шыракаплечы, падстрыжаны пад бок, сядзеў тут жа на лаўцы і раз-по-раз звяртаўся да дзятчкі ні то прысяні, ні то загадваўся: — Настася, Настася, сукаюкся, ну, сукаюкся!

Дзіця — поўнычка, як гурочка, дзятчынка, якая-то мабыць, калі гола, адзінчурка, лаўчыку, акой маці хацела яе накарміць кашай, адрэгла ножкамі, то сціхала, то зноў захалюлася плачам, не зважала на ўтаворы збінтажанага бацькі.

— У вагон-рэстаране ёй кашку зварылі на курніным булёне, а яна кіршыку з'елі і больш не бяра, — глумачыла маці. — Можна, яна піць хоча? Дайце ёй вадзічкі, — парала пажыла калгасніца, якая сядла ў вагон на мінулай станцыі, а цяпер даставала з кошыка хлеб з сырам і падсілючалася. — Дзіця што мутарна будзе, такая гарачыня.

— Не, яна, мабыць, здарожылася, — глумачыла маці, якая ведала лезаць за ўсіх чалавек дзятчыны. — Жарты скажаш, трэці дзень у дарозе.

Пасажыры ў стракатым халасе, якая ехала з курорта і цяпер увесч час лжыла насупраць на сярэдняй лаўцы, парала бачыкам. — Есць спешыльныя вагоны для маці і дзіцяці. З дзясцімі з'яўдзіцца лепш ехаць у такіх вагонах.

АПАВЯДАННЕ

У тоне курортніцкай вельмі было разабраць, ці яна калікошца аб дзятчыны: бач, там ёй было б лепш, ці аб сабе, што плач дзіцяці парухаў яе спакой. Апошняе было больш пэўным, бо пасажыры з пакутніцкай грэмсай на твары схіліла маленькую дятчыну падушачку і затуліла ёю вуха.

— Кацярына, дай я патрымаю Настасю, — звярнуўся малады бацька да жонкі. — А ты пасядзі ёй. Можна яна спыць хоча.

Кацярына напала дзятчыну з кубачка гатаванай вадой, а потым перадала бацьку. Пацукі папаруляла матрас і падушку, дзіця неж прыжметна для ўсіх заснула і ў купэ адразу зрабілася ціха.

— Вось гэтыя я, Пянас, не ведала. Трэба было адразу табе Настасю аддаць, дык павіна яна спыць б даўно, — пажартвала Кацярына і на вачына яе з'явілася гудзічкіна усмешка. А потым звярнулася да пасажыраў, нібы просічы прававічавыя на неспаконны характар дзятчыны.

— Гэта яна кампаністка, бо спыць хацела, а як засне, дык усю ноч спыць. Сонну, бывала, так і кірмюло.

Пянас ласкава ўсімкінуўся жонцы, зірнуў на гадзіннік, а потым з кішкі пінжак, што вісеў на круку ля ўзгадоў, узяў пачынаў і выйшаў у калідорчык. Поезд спыніўся на чарговай станцыі. Пасажыры ў стракатым халасе зняла з галавы падушкі і абняваючы спыталі: — Якая там станцыя? — Гэта, мусіць, Татарка, — засоўваючы кхуні пад лаўку, адказала калгасніца, якая, вядома, празаджала тут не раз.

Знайшла сапраўдную радзіму

Расла Зіта, і ўсё больш і больш хвалялася не маці. Яна кланалася пыталася ў мужа:

— Што дачка будзе рабіць, калі дарослай стане? Усюды адны беспрацоўныя!

— Падзем на маю радзіму, цяпер там папоўніліся сацыялістычныя банкі, Давяд Мікітай Зяці, які некалі ў пошуках заробку пераехаў з гродзенскай вёскі ў далёкую Францыю.

І хоць яму шмат каштавала, пакуў ён выразаўся з кішорку «заходняй культуры», але, нарэшце, старэй са сваёй сям'ёй п'яну савецкім караблём да родных мясцін.

...Літа Зіта першы раз на тонкаскуны камбінат у Гродні і хвалялася: яна нарадзілася ў Францыі, а па-руску і па-беларуску я не ладу і не слова. Рабочыя Гродзенскага тонкаскунага камбіната, але па іхніх французскіх уменнях Зіта зразумела, што ёй бацька няма чаго і ўсё будзе добра.

Маладзё камбіната прышла да сябе Зіту, як родную. Навучылі яе абыджанню са станком, размаўляць па-беларуску, прынялі ў кампанію, стварылі ўсе ўмовы, каб мецца, куды лезуцьна прыхада, было сапраўднай радзімай Зіты.

І вось працоўны кароткі час Зіта не толькі авалодала складанай прафесіяй ткачыні, але ўжо і да яе вольны новенькіх на вучобу. У свабодны ад работы час Зіта ходзіць вучыцца ў музычную вярхоўную школу.

Мікалай Георгіевіч Гільдоль — выкладчык гэтай школы — цяпер займаецца з дзяўчынкамі. Успехі вучанькі такія, што за два гады яна ўжо авалодала праграмай за тры класы вярхоўнай школы.

Так у Савецкай Беларусі Зіта Зяці, якая нарадзілася ў Францыі, знайшла сабе сапраўдную Радзіму.

К. АЛЯКСЕЙЧЫК.
На здымках: Зіта Зяці на працы і ў час вучобы.

Не раз пра яго ў газете пісалі, бо іх брыгада звыш плана вугалю шмат здабывае. Кватэру нам добрую далі, і абсталяваліся мы нежэ адрасу. Купілі ложка добры, такту, шыфнер, — гэта шэф так у нас на шахтах называюць. З афарына себ-то справілі. Цяпер мне здаецца, што як там, дык лепей і нідзе няма.

— Вось і цяпер сабе там знайшла.

— Шчасце, кажучы, у сваіх руках. Дык вась пранавазілі мне потым на машыніста электравоза вучыцца. А і пятаюся ў Панаас: ішці шэф Мей гэты з ім заўсёды райма.

— Ідзі, — кажа, а сам усміхаецца. — Ты ж пра гэта толькі і марыла. — Вучылася я некалькі месяцаў, ну і цяпер машыністам зучу. Горны камбайн за змену многа тон вугалю падарвае. А падземны пазыла леза сапраўднаю авалюшч яго да стала шахты. Там яго падмаюць на паверхню — нагара называецца. Дык вась у такім электравозе праравава да вольска, покуль у дзірэт не пайшла. Ну, цяпер вась, пакуль Настаска малая, — на паверхню перайшла. Гэта закон такі ёсць, што маці, калі корміць дзіця грудзямі, каб пад зацьм не працавала, а на паверхні. А цяпер пасля вольска зноў на электравоз пайду.

— А хто з малой дама?

— У яслі таму. Яслі тут жа ў пасёлку. Глядзіць там добра. Трохі перахварэла вятранкай, грыпам, але цяпер здарова, расце і ў вазе прыбывае. — Кацярына кланалася паправа праціню, якой дзіця будзе называцца.

— Бабулі ўчунку паказвае, — прамовіла калгасніца, ласкава пазіраючы на дзяўчыну.

— Да маці маёй вездзе на дарозе назад. А цяпер да яго саявоку едзе. Гэта ў Плесчаніцкі раён. Там у Панааса дзядзька толькі ёсць. Але Панаас яго любіць і шануе, як бацьку, бо ў іх ён вырас, у іх даваўся. Бацька яго загінуч на фронце, а маці і дзве сестрычкі немцы спалілі. Гэта было ў сорах трэціх годзе. Карнікі тады усю іхнюю вёску спалілі і людзей усіх, каго расстралялі, а жывых і дзіцей сганілі ў гумно і спалілі. Іх вёска была партызанскай. Панаас тады было гадоў дзесяць.

— Гэта ж усюды так і ў нас у ваіну кожнай вёска, кожнай людзей патапілі. Усюды, усюды нагараваліся людзі. — уздыхнула калгасніца.

— Сам дзядзька, калі пасля ваіны вярнуўся ў партызан, у сваёй жа калгасе застаўся брыгадзірам. Дык Панаас у іх і вырас, і яго любіць як сына. Панаас пур-сёбу даваў, можна было ў дом адлаціць пахачці ці на курорт, а ён і кажа, што хачу з сяваічкі пабычыцца. Праду скажыце, нізе так добра негды апалячыць, як у Зятонх. Там бор сасновы і рэчка ёсць. На шахтах няма такога лесу, як у нас тут. Дык Панаас як прымеце, не нацешыцца, не надлюбуеца лесам, цэлымі днімі або ходзіць грыбы збіраць, або ля рэчкі рыбу ловіць. Праўда, каціць шчы любіць, калі дзе мужчыны косяць, дык і ён там. А я — смеж адзі — брусіцы нашы вельмі люблю. Вось там у нас і велькі розных і вішань, і гарыкосяў — усёго усялякага. Я варыцца наварыла, але яно нейкае ўсё прытарна салодкае. А нашы брусіцы смажыцца — любата. Я заўсёды велькі сплюк з сабою адлюсь прыжоў — засмажыцца Кацярына.

Курортныя раптам заварушылася ў сваім бярглоу.

— Ну, што вы кажале? — запрэчыла раптам яна. — Хіба можна параўнаць апалячынак у якім-небудзь лесу з курортамі ў Крымсе або ў Сочы, ці на Каўказе. Мне так-

Шчырае творчая размова

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

літоўскай прозы, паэзіі, драматургіі. У напісанні аглядаў прымаюць актыўны ўдзел навуковыя супрацоўнікі Інстытута літаратуры і мовы Акадэміі навук Літоўскай ССР.

Прамоўда гаворыць, што як перад часопісам «Пяргалэ» так і перад усімі літаратурнымі часопісамі краіны ставяць баявыя задачы барацьбы са сучасною тэматыку, за нарысы, публіцыстыку і крытыку, якія б выхоўвалі чытача, асабліва нашу маладзё, у духу сацыялістычнай ідэалогіі.

Рэдактар эстонскага часопіса «Лоомінг» А. Ваарандэ расказаў аб формах работ рэдакцыі, якія заслугоўваюць сур'ёзнай увагі і пераімання. Гэта ў першую чаргу штогодковы агляды літаратуры, конкурсы на лепшы твор, анкеты, у якіх чытачы выказваюць свае думкі аб творах.

З велькі цікавасцю выслушалі прысутныя паведамленне галоўнага рэдактара часопіса «Маладосць» А. Кулакоўскага. Гэта адзін з самых маладых часопісаў Савецкага Саюза. Таму, як адзначаў А. Кулакоўскі, калектыў рэдакцыі настолькі шукае «сваё твару». Рэдакцыя імяцца расказваў маладым чытачам аб працоўным пошуку рэальных работнікаў калгасных ферм і прапарамстваў, аб слушным шляху актыўных удзельнікаў рэвалюцыі і аб лепшых майстрах савецкага мастацтва, спорту. Сорол лепшых матрыяляў А. Кулакоўскі называе ўспаміны старэйшага балшавіка С. Голуба, нарыс пра славутага героя грамадзянскай ваіны Аіна, расказ аб удзельніках экспедыцыі на Паўднёвы полюс і іншы матрыяля.

Часопіс вядзе раздзел «Нашы землякі», у якім ужо выступілі майстар спорту М. Крываносаў, вучоны Ціхуа, выступіў таксама вядомы спявак Леакадзія Масленікава і Вераніка Барысенка.

У адпаведнасці са спецыфічнай задачай часопіса рэдакцыя наладжвае атеістычную прапаганду сярод сваіх чытачоў, дае матрыяля літаратуразнаўчага і крытычнага характару, сярод якіх называюцца цікавыя артыкулы Я. Кавезі, Я. Скрыгана, А. Адамовіча.

Тав. Кулакоўскі робіць заўвагі ў адрас «Літаратурнай газеты» і «Комсомольскай правды», якія маюць цікавасць дзейнасцю маладзёжных часопісаў.

Пасля паведамленняў рэдактараў разгараўся актыўны спірчы на аб праблемных пытаннях, закрануць прамоўцамі.

Пісьменнік Ул. Краўцін, які выступіў першым, гаворыць аб характары нарыса. На яго думку, у нас як у прыраснай нарысавай літаратуры, так і ў крытычных выступленнях занятыя велькі традыцый рускага нарыса, які ідзе ад твор-

часці А. Радзішчава, Салтыкова-Шчадрына, В. Караленкі. Традыцы нарыса рускіх класікаў паказваюць, што нарыс заўсёды быў вельмі блізка да сваёй формы да мастацкіх апалячванняў. Нарысы ж, якія змяшчаюцца ў нашых часопісах, часта па сваёй форме вельмі слабыя. Яны перапоўнены агульнямі разважаннямі, лічбамі, у іх няма моцных характараў, вобразу, цікавых думак. Алесоль і рэдакцыі, і самі пісьменнікі павінны больш патрабавальна ставіцца да нарысаў, памятаць, што цікавая літаратурная форма можа лепш раскрыць змест.

Пытаннем нарыса былі прысвечаны і выступленні літоўскага пісьменніка таў. Таўціса і беларускага — таў. Асіпенкі. Таў. Таўціса кідае дакор крытыкам і літаратуразнаўцам, што яны не распрацоўваюць тэорыю нарыса, ён лічыць, што ў аснове нарыса павінны быць калектыўныя падзеі, дакументальныя факты, жыцый героі.

Тав. Асіпенка, спасылваючыся на добрыя традыцыі беларускага нарыса ў перыяд разгортвання сацыялістычнага будаўніцтва, лічыць, што ў дзіярышны момант у гэтым жанры страчаны напрамак «галоўнага ўдара». Толькі гэтым можа вытлумачыць такую прырыку а'яву, што за працяглы час пасля перабудовы прамысловасці ў рэспубліцы ў нас не паявілася ні аднаго змястоўнага нарыса аб дзейнасці Саўнаргаса, аб працы заводу і фабрык у новых умовах. А побач з гэтым старонкі часопісаў і газет нярэдка запалююцца слабымі нарысамі, адарванымі ад задач, якія вырашаюць народ.

З велькі прамовай выступіў дырэктар Інстытута мовы і літаратуры Акадэміі навук Літоўскай ССР прафесар К. Коркасак, які прысвядзіў сваё выступленне пытаннем літаратуразнаўства і крытыкі ў рэспубліцы. Ён гаворыць аб адназначных задачах у сувязі з неабходнасцю ацэнкі літаратурнай спадчыны.

Навуковыя супрацоўнікі Інстытута мовы і літаратуры Акадэміі навук Літоўскай ССР прымаюць актыўны ўдзел у жыццым літаратурным працесе. Дасягненні літоўскай прозы, паэзіі, драматургіі, крытыкі былі абмеркаваны ў дакладах, якія цяпер выдываюцца асобнай кніжкай.

Тав. Коркасак спыняе увагу на агульнясці многіх праблем, якіх распрацоўваюцца нашымі братнімі літаратурамі. Ён гаворыць, што ў гэтай справе зроблена яшчэ вельмі мала. Прамоўда робіць цікавыя заўвагі на прыкладзе П. Пестрака «Сустрэмненна на барыкадах», М. Садковіна і М. Львова «Георгій Скарніна», П. Броўкі «Калі зліваюцца рэкі» і іншых творах. Ён гаворыць аб тым, што ў сувязі з паяўленнем такіх твораў у беларускай, літоўскай і латыскай літаратурах велькі задачы ўнікаюць перад літаратуразнаўцамі і крытыкамі. Братні сувязі гэтых літаратур — гэта тэмы для будучых змястоўных дэсерталіў, навуковых манарграфіяў.

Гэтыя ж пытанні развіваў у сваім выступленні і загадчык кафедры літоўскай літаратуры Вільнюскага ўніверсітэта, прафесар Пранскс-Жалюніс.

Прадстаўнік ленінградскага часопіса «Звезда» таў. М. Чукоеўскі гаворыць аб велькі арганізатарскай ролі нашых мастацкіх часопісаў, ад іх задачы ў паліпэціі справы нарыса і публіцыстыкі.

Тав. М. Гарбачоў (Масква) адзначае, што вопыт друкавання гадавых аглядаў літа-

ратуры, якія праводзяцца літоўскім часопісам «Пяргалэ», можа быць карысным для іншых літаратурных часопісаў, асабліва для беларускага часопіса «Полымя», у якім мала друкуецца матрыяляў па нарэзным пытанні развіцця літаратуры.

Сакратар праўлення Саюза пісьменнікаў Эстонскай ССР Л. Рэмелгас указвае на велькі ролі літаратурнай крытыкі ў барацьбе за развіццё літаратуры, за ўмацаванне яе сувязі з жыццём. Ён крытыкуе пастаноўку паліграфічнага афармлення і выдання кніг, іранічна заўважаючы, што беларускі першадрукар Г. Скарына ў свой час выдываў кнігі хутчэй, чым некаторыя цяперашнія выдываюцца.

Адказны сакратар часопіса «Советская Отчизна» М. Гарулёў расказаў аб тым, што рэдакцыя прымавае да напісання нарысаў людзей, якія прайшлі велькі шлях, маюць багаты жыццёвы вопыт.

Тав. С. Яўгенаў (Масква) выказвае думку, што праблема, пастаўлена на гэтай нарадзе, павінны знайсці канкрэтнае вырашэнне ў далейшай дзейнасці літаратурных часопісаў. Цікавы вопыт аднаго часопіса павінен дапамагчы ў рабоце другіх часопісаў.

Цяпер, калі ідзе ўсеагульнае абмеркаванне пастановаў Пленума ЦК КПСС «Аб далейшым развіцці калгаснага ладу і рэарганізацыі машына-трактарных станцыяў» і тэзісаў даклада таў. М. С. Хрушчоў на сесіі Вярхоўнага Савета ССРСР па гэтым пытанні, пісьменнікі могуць знайсці багачыню матрыяля для стварэння новых нарысаў, апалячванняў, апавесці.

Галоўны рэдактар часопіса «Беларусь» І. Гурскі ў сваім выступленні гаворыць аб задачах перадыкага друку ў справе асветлення славянска рэвалюцыянага мінулага сваіх народаў. Тэма Велькія Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі на Беларусі — адна з вядзючых тэм, якая жыць да гэтых часу слаба распрацавана і чакае свайго глыбокага асветлення.

Крытык Г. Вярзюк адзначаў, што за апошні час узровень крытычных артыкулаў і рэзійнай у часопісе «Полымя» крыку палепшыўся. Але, заўважае прамоўца, на старонках часопіса ўсё яшчэ мала артыкулаў, у якіх бы асветляліся эстэтычныя праблемы, нарэзныя пытанні развіцця беларускай літаратуры. Асабліва, на думку прамоўца, адстае крытыка паэтычнасці, у іх яшчэ нярэдка сустракаюцца нічога не кажучы, «нічыяны» адзакі.

Разглядаў некаторых нарысаў у беларускіх часопісах прысвядзіў сваё выступленне Д. Осін. Ён адзначаў, што адным з лепшых нарысаў, змяшчаных у беларускіх часопісах, з'яўляецца нарыс Я. Брыля «Сэрца камуніста». У ім адчуваецца ўдзянасць аўтара ў свайго героя, сур'ёзная літаратурная аргументацыя, ёсць моцная ідэйная аснова. Прамоўца адзначае таксама нарысы Ю. Багушэвіча і В. Усцінава.

З усхваляванай прамовай выступіў латыскай літаратуразнаўца К. Краўцін. Ён гаворыць аб высакродных і адназначных задачах работнікаў часопісаў па барацьбе супраць рэвалюцыянага разліва, у марксісцкай ацэнцы літаратурнай спадчыны. Тав. Краўцін прапавіраў сістэматычна праводзіць конкурсы на лепшы нарыс, больш друкаваць грунтоўных артыкулаў з распрацоўкай праблем нарыса.

Намеснік старшын праўлення Саюза пісьменнікаў Беларусі І. Шамякін расказаў аб садружнасці пісьменнікаў Беларусі з літаратарамі Украіны і Малдавіі. Ён гаворыць аб тым, што неабходна больш выдываць мастацкіх твораў у перакладзе на рускую мову.

У спірчы выступіў таксама адказны сакратар латыскага часопіса «Карогс» Ц. Палкаўніц, член рэдакцыі літаратурнага альманаха «Эстонія» А. Сакалоў, літоўскі пісьменнік Г. Мацельскі, член рэдакцыі часопіса «Октябрь» Н. Замошкін, рэдактар эстонскай літаратурнай газеты А. Саар, пісьменнік К. Амбрасас, А. Балтрунас, карэспандант «Літаратурнай газеты» па Латыскай ССР т. Трафімаў, супрацоўнік часопіса «Пяргалэ» А. Марквічус, загадчык аддзела часопіса «Маладосць» І. Науменка, намеснік рэдактара часопіса «Дружба народаў» Г. Карбальніца.

У канцы нарады выступіў член праўлення Саюза пісьменнікаў ССРСР В. Друцін. Ён адзначаў, што нарада прайшла ў добрай працоўнай абстаноўцы, каштоўны вопыт гэтай нарады будзе карысным для ўсёй пісьменніцкай арганізацыі. Усе нашы літаратурныя часопісы павінны прыняць ўдзел у падрыхтоўцы да трыццаці Усеагульнага з'езду пісьменнікаў. Тав. Друцін адзначае, што нарада шмат удзельніла ўвагі пытаннем нарыса і публіцыстыкі і недастаткова — крытыкі і бібліяграфіі. А перад крытыкамі ставяць велькі важныя пытанні ў распрацоўцы многіх праблем па матрыялях нацыянальных літаратур. У рэспубліках вырашыць гэтыя праблемы. Трэба часцей вешці размовы аб сучасных з'явах у літаратуры. У той жа час крытыкі павінны павышаць сваю ідэйную ўзброенасць, даваць рашучыя апаўр усёміх праявам рэвалюцыянага, апалітычнасці.

Тав. Друцін падкрэслівае, што ўсе цэнтравыя літаратурна-мастацкія часопісы павінны больш удзельнічаць у нацыянальных літаратурах, бо адны толькі часопісе «Дружба народаў» не можа хапіць усёй рэспублікаў з'яў літаратурнага жыцця. Часопісы нацыянальных рэспублік павінны таксама удзельнічаць увагу з'явам жыцця беларускай літаратуры, часцей друкаваць на сваіх старонках перакладныя творы з іншых моваў народаў ССРСР.

Тав. Друцін гаворыць аб неабходнасці паліпэціі справы перакладаў і выдання лепшых мастацкіх твораў на рускай і іншых моваў народаў ССРСР.

У канцы прамовай тав. Друцін сказаў, што некаторыя ўзятыя на нарадзе арганізацыйныя праблемы таксама патрабуюць дэталёвай увагі. Вырашэнне іх будзе садзельнічаць далейшаму паліпэціі дзейнасці нашых часопісаў.

В. БУРНОСАЎ.
(наш спец. кар.)

ШАХЦЁРКА

(Заканчэнне. Пачатак на 3-й стар.)

— Праўда, праўда, — заўважыла Тацяна Ваўчок. — На шахтах, кажучы, усё вельмі добра забаравіюць.

— Так. Шахцеры і працоўны здарова, і зарабляюць добра.

— Там і замуж выйшла? — пацікавілася калгасніца. — Я вась назвала за дамі і думваю сабе: ёсць жа цяпер людзямі.

— Там і з Панаасам пазнаёмілася. Аказваецца, гэта ён тады, калі мы першы раз у шахту спусціліся, пытаўся: «Што, ямычка, страшдзіна?» Казаў, потым, што прыкмеціў мяне адрасу, як мы толькі прыходзілі.

— Чаму ж не прыкмеціў? — згадзілася калгасніца, звязваючы ражкі паркавалы хусткі, якая ўвесь час з вальсоў спяваўла на плечы.

— Панаас з Беларусі, з Плесчаніцкага раёна. Пасля арыў прыхаў на шахты ўжо з год да майго прыезду там працаваў. У брыгадзе адной мы з ім потым былі, ну і ў клубе ў кіно сустракаліся. Спалдаўся ён мне, гэта не тое што Мікола быў. Адна заганяе — заверне з хлопцамі ў пінжуху ды і вып'юць. Сустраў дзіцяці мяне на вуліцы, ідзе побач, ды давай мяне пра каханне казаць. А я сабе думала: «Пачакай трошкі. Я цяпер не магу, калі ад хлопца гэтыякіх нясе». Я і кажу яму: «Калі будзеце на гарэлку паці, дык у нас нічога не выйдзе. Не любю тахкі». А ён і кажа: «Дзівак ты, які то шахцёр, калі ён не п'е». — Ну, дык і шукай сабе па густу! — адказваў. Падвэрнулася і пайшла да інтэр'ята. Раздзавалася Панаас ды пайшоў з таварышамі ў пінжуху. Ідуць потым, абішчыся, каля інтэр'ята і песню гаравіцца.

Расквінцела мора шырока... А я сабе думала, як хочаш. З п'янічым акое жыццё можа быць?

Кацярына кінула позірк на мужа, які ў калідоры ля акна размаўляў з пахажым мужчынам з суседняга купу, а на губах яе па-ранейшаму блукала гульвая усмешка.

— Дойгі час ён зусім не зяртаўся да мяне, а мне, прызнаваю, ужо і сумна зрабілася: трошкі іямелі ён быў, але нейкі сардэчны і шчыры. Ды вась айдочы ў клубе, якраз тахкі былі, падыходзіць да мяне і кажа: «Кацярына, даруў. Жыць без цябе я не магу. Я тады выпіў за кампанію. А цяпер у забяітаўлаўкі за варту абыходжу». Глядзіць на яго, відаць, налетка яму гэта далосе: аж пахуцэў хлопца, пацімаеў. І мне нежэ яго шкада стала. Амаля да раішчых хадзілі мы з ім у тую ною амаль тапшаў па вуліцах пасёлка, пра ўсё, пра ўсё гаварылі. А ночы там шчыльны: красавік на дварэ, а там усё роўна як у май. Ну і дамовіліся мы, каб на майскія свята вяселле згуляць. Так потым і зрабілі, гэтак я і замуж выйшла.

— Ну і як, не п'е пасля таго? — пацікавілася калгасніца.

— Часам бывае за кампанію глыме, але розум не траціць. Ён і так быў сталым, а потым шчы больш сур'ёзным стаў. Айдочы каці пытаецца ў мяне: «Як ты думаеш, Кацярына, прапануючы мяне на вугальнага камбайнера вучыцца. Ішці ці не?» А ў шахце цяпер вугаль горныя камбайны падрываюць. Я і кажу Панаасу: «Ідзі, паспрабуй. Ты ж даўно толькі пра гэта і марыш». Пацімоў ён вучнем да аднаго знатамага майстра і яндюга вучыцца, не забавяе пераглядаць на самастойную работу на новы горны камбайн у новую шахту. Цяпер ужо амаль два гады, як ён на камбайне працуе.

сама казалі, дзе, лес. Я айдочы пачахала ў такі лес на дачу. Гэта такая нуцота, здзіўчэ можна. Ні табе прэмынай кампаніі, ні забаву. Ды іграе, лежачы ў лесу ў гамаку, такі схапіла радзюкуліт, што раздзяна не магла. Каторы год еджаў цяпер у Сочы і ўсё ніяк вылучыцца не магу. Дык вась вам і ідзе — У тоне курортны, як і заўсёды, калі яна гаварыла, адчуваўся заславісць і радзюжэнне.

— Ну, вядома, калі ляжачы шмат, дык сырсаць можа зашкодзіць, — згадзілася калгасніца. — А вась у нас адрасу за саламі брыганіч пачынаецца, дык усесу, як зазельяне, дык такі водар, выйдзе раіцай — дзіка на поўныя грудзі. Лейс, здаецца, нідзе не можа быць. Калі ягады пачнуцца, дзеці з гэтага брызюкі і не выходзіць.

— Не, я з вамі нікоі не агаджусь. — з той жа заславісцю ў голасе сьвардзала сваё курортніка. — Цяпер муж мне заўсёды купілае пінжуху, і я еду ў Сочы. Там толькі і папраўляюся. Але на гэты раз на нішто. Вось ляжу ўсю дарогу, але ўжо айдочы у Сочы, што ўсе мае кілаграмы аб'ехалі... — Хто ж яго ведае, з чаго чалагу ідзе на прапарлююцца: некаторыя — за хваробы, некаторыя з-за характарау, — пачынула плячыма калгасніца, не жадаючы спрачацца.

— Ці не горад гэта пачынаецца? — пераважала размову на ішае Кацярына, пазіраючы ў акно, за якім у далечыні відаць былі кварталы дамоў пасёлка, а далей заводскія карпусы.

— Гэта ж, мусіць, пасёлкаў аўтазавода. Збірацца тэба, — усхапілася Тацяна Ваўчок. — Вось тут недзе і Нінка мая жыць.

— Прытаніце ёй перадасце, — шчыра прамовіла Кацярына.

— Ды як жа. Яна рада будзе пра вас даведзецца.

— Кацярына, ідзі паглядзі, — зазірнуў праз дзверы Панаас. — Паглядзі, як дыміць, — паказваў ён на граніцёзнае збудаванне і высакую трубу ТЭЦ, што жскрава была відаць на дзядзгядзе.

Гэтая ТЭЦ навакольных заводаў жыцьчэ, — паясніў пасажыр з суседняга купу, які ўвесь час стаў ля акна з Панаасам. — Больш як эшалон вугалю згарае тут за суткі.

— Ці не наш вугаль, дзіябаскі, сюды прывоззяць, — запыталася Кацярына, з цікавасцю аглядаючы велізарныя будынікі заводу і ТЭЦ.

— Ну, вядома, наш. Не павяжыць жа сюды з Караганды. Бачыш, заводы якія, як у нас там на шахтах, — паказваў на наваколле і тлумачыў Панаас жоўчы.

Тацяна Ваўчок таксама падалася ўсёда за Кацярынай на калідорнага акна. Але яе цікавіла не ТЭЦ на дзядзгядзе, яна гэта бачыла заўсёды, калі тут праязджала. Яна думала пра ішае: а вась Мікола так ніколі з Нінай не гаварыў, як з роўнай, як з таварышам. А цяпер лачка зусім адна, як гарох пры дарозе засталася. І ў вадах жанчыны было крышку смутку, а мо і крышку зайздрысці да чужога шчасця.

Пасажыры заварушыліся, як заўсёды перад канечнай станцыяй.

— Пара збірацца, — схамянулася Кацярына, паварочваючы ў купу.

— Так. Будзі Настаску, — прамовіў Панаас і пачаў даставаць з верхняй лаўкі чамаданы.

— Раздасялася, нават будзіць шкада. Прачнайшая, лачушка, зараз прымедем, — мякка і плячотна прамовіла Кацярына, схіляючыся над дзядзгядкай.

Прывітаючы увагу работы былых студэнтаў-дыпламаў Я. Куліка «Іван Грозны», В. Гоманова «Апошні бой Заслонава», «Палаява пошта» Г. Паллаўскага і інш.

Запамінаюцца зноў студэнта чацвёртага курса вучылішча К. Харашына.

В. ШАРАНГОВІЧ.

Выстаўка работ выхаванцаў вучылішча

У Палацы культуры прафсаюзаў адкрылася выстаўка работ студэнтаў Мінскага мастацкага вучылішча, якія цяпер заўважваюцца ў яго фондах.

На выстаўцы ў асноўным выставлены дыпламы работы былых выпускнікоў вучылішча, якія цяпер з'яўляюцца або студэнтамі мастацкіх інстытутаў краіны, або выкладчыкамі чарніцы і малювання рэспублікі. Так, напрыклад, экспануецца дыпламавая работа Ю. Пучынскага «Партызаны ў паранай Рыме Шарыбавы». Аўтар прапавіраў прапавіць над тэмай і пасля сканчэння вучылішча, ужо будучы студэнтам Мінскага тэатральна-мастацкага інстытута. На той жа сюжэт напісана ін другая карціна, што знаходзіцца цяпер у Дзяржаўным мастацкім музеі.

Дзённік мастацтва

Канцэрты кубанскага ансамбля

На сцэне мужчынскі хор у якіх назіраць калгасноў. Шырока і свабодна лядыцца песня, якая славіць ташу родную Камуністычную партыю, заветні народ. Так пачаў выступленне ў Мінску Дзяржаўны ансамбль песні і танца кубанскіх казак (галоўны дырыжор і ма-

дзі, Хранікава, лірычныя і жартуныя песні, «Песня Яромкі» з оперы Севова «Варожая сіла» (саліст Нячаў).

З велькім поспехам выступіла балетная група ансамбля.

Бурнымі апаліпэціяментаў ўзнагародзілі слухачы літаратурна-музычную кампазіцыю «Успомні, таварышы!», прысвечаную рэвалюцыйным падзеям у Расіі і на Кубані. Праўда, рухі на сцэне ўдзельнікаў хору ў пэўнай меры перахадзілі вакальнаму выкажэнню: не заўсёды дакладна даюсціца тэст.

Жыва і тэмпераментна пастаўлены танцы, асабліва «Кубанская світа», руская і ўкраінская пляска. У іх адуцавацца зухаватасць, задор.

Г. ЗУБРЫЧ.

На здымках: выступленні харавога і танцавальнага калектываў кубанскага ансамбля песні і танца.

Галоўны рэдактар Мікола ТКАЧОУ, Рэдакцыйная калегія: Заір АЗГУР, Аляксандр БУТАКОУ, Кастусь ГУБАРЭВІЧ, Васіль ІВАШЫН, Аркадзь МАРШОНОВІЧ (адказны сакратар), Пётр ПРЫХОДЗЬКА, Раман САБЛЕНКА (намеснік галоўнага рэдактара), Янка ШАРАХОУСКІ, Іван ШАЦІЛА, Рыгор ШЫРМА.

НАШ КАЛЯНДАР

Выдатны італьянскі кампазітар

Сёння спаўняецца 100 год з дня нараджэння выдатнага італьянскага кампазітара Руджэра Леанкавала (памёр у 1919 г.). Творчасць яго належыць да напрамку ў італьянскай оперы XIX і пачатку XX стагоддзяў, якое атрымава назву «верызма».

Гэтая назва, якая ўжываецца не толькі ў галіне оперы, але і драматычнага тэатра, мастацкай літаратуры і выяўленага мастацтва, паходзіць ад італьянскага слова «вера». Імяненне перанесці на оперную сцэну прадуў жыцця, перадаць драму простых людзей, крунучы гэтай драмай сэрцы глядачоў, выклікаць у іх спачуванне да лёсу герояў драмы — такую асноўную задачу італьянскага опернага верызма. Найбольш выдатнымі прадстаўнікамі гэтага напрамку ў оперы, апрача Р. Леанкавала, былі П. Масканы і Дж. Пучыні.

У 1892 г. адбылася прэм'ера лепшай оперы Леанкавала «Паяцы» ў Міланскім оперным тэатры. Спектакль меў велізарны поспех і стварыў аўтару усветную славу. Іншыя оперы кампазітара — «Чэтарто», «Завэ», «Жыццё Ланіскага квартала», «Май», «Шыганы», «Мальбрук», — хоць і былі пастаўлены на сцэне, але не мелі такога поспеху.

Лібрэта оперы «Паяцы», напісанае самім кампа